

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ เป็นการสรุปวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่นักเรียน โรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามประเภทของโรงเรียนที่สอน วุฒิต่างการศึกษา ประเภทวิชาที่สอน และประสบการณ์ในการสอน
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของครูในการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่ นักเรียน โรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การเลือกตัวอย่างประชากร ใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) กลุ่มตัวอย่างเป็นครูจากโรงเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษา 11 แห่ง จำนวน 300 คน และจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 40 แห่ง จำนวน 700 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ฉบับ คือ
ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) เกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่ นักเรียน โรงเรียนอาชีวศึกษาใน กรุงเทพมหานคร เพื่อนำคำตอบที่ได้มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามปลายปิด (Close Ended)

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายปี่คมี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบ เลือกตอบ เกี่ยวกับสถานภาพ
ของครู

ตอนที่ 2 เป็นคำถามแบบประมาณค่า เป็นคำถามความคิดเห็น
ของครูเกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและ เสริมสร้าง
จริยธรรมให้แก่ักเรียน โรงเรียนอาชีวศึกษาใน
กรุงเทพมหานคร และในตอนท้ายของการถามปัญหา
ในแต่ละค้ำามีคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบ
แบบสอบถามได้ออกความคิดเห็นและขอ เสนอแนะ
เกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและ เสริมสร้างจริยธรรม
ให้แก่ักเรียน โรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพ
มหานคร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตจาก
กรมอาชีวศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ต่อจากนั้นนำหนังสือ
อนุญาตไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย การเก็บ
รวบรวมข้อมูลบางส่วนผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามและจดหมายขอความร่วมมือไปทาง
ไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลค้ำสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดย
ใช้การร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลค้ำความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาการ
ปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่ักเรียน โรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร
โดยใช้ค่ามัธยิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล เกี่ยวกับความคิดเห็น ของครูที่สอน
ในสังกัดกรมอาชีวศึกษาและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และครูที่มี
วุฒิต่างวิชาครูกับครูที่ไม่มีวุฒิต่างวิชาครู โดยใช้การทดสอบค่าที่ (t-Test)

4.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล เกี่ยวกับความคิดเห็น ของครูที่มี
ประสบการณ์ในการสอนต่างกันและที่สอนประ เภทวิชาต่างกัน เกี่ยวกับปัญหาในการปลูกฝัง

และเสริมสร้างจริยธรรมโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-Test)

4.5 วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปรหลายตัวหลังจาก
วิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยการทดสอบวิธีเชฟเฟ (Scheffé Test)

4.6 รวบรวมสรุปข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ จำนวนครูซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นหญิงมากกว่าชาย คือ เป็นหญิง จำนวน 420 คน คิดเป็นร้อยละ 58.30 ซึ่งเป็นครูโรงเรียนรัฐบาล 148 คน คิดเป็นร้อยละ 20.56 และเป็นครูโรงเรียนเอกชน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 37.78 เป็นชาย 300 คน คิดเป็นร้อยละ 41.70 ซึ่งเป็นครูโรงเรียนรัฐบาล 69 คน คิดเป็นร้อยละ 9.58 และเป็นครูโรงเรียนเอกชน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 32.08

อายุ ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 40.00 อายุระหว่าง 26-30 ปี ซึ่งเป็นครูโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ 8.06 และเป็นครูโรงเรียนเอกชน ร้อยละ 31.94 รองลงมา ร้อยละ 22.10 มีอายุระหว่าง 21-25 ปี ซึ่งเป็นครูโรงเรียนรัฐบาล 4.03 และครูโรงเรียนเอกชน ร้อยละ 18.00

ประสบการณ์ในการทำงาน ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 45.30 มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี เป็นครูโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ 7.78 และเป็นครูโรงเรียนเอกชน ร้อยละ 37.50 รองลงมา ร้อยละ 26.10 มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-9 ปี เป็นครูโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ 7.08 เป็นครูโรงเรียนเอกชน ร้อยละ 19.03

วุฒิทางการศึกษา มีครูร้อยละ 61.80 เป็นครูที่มีวุฒิต่างวิชาครู ซึ่งเป็นครูโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ 23.89 และเป็นครูโรงเรียนเอกชน ร้อยละ 37.92 และร้อยละ 38.20 เป็นครูที่ไม่มีวุฒิต่างวิชาครู ซึ่งเป็นครูโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ 5.83 และเป็นครูโรงเรียนเอกชน ร้อยละ 31.94

ประเภทวิชาที่สอน ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 36.80 เป็นครูที่สอนวิชาสามัญ ซึ่งเป็นครูโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ 11.53 เป็นครูโรงเรียนเอกชน ร้อยละ 25.28 รองลงมา ร้อยละ 26.7 เป็นครูที่สอนประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นครูโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ 6.11 เป็นครูโรงเรียนเอกชน ร้อยละ 20.56

ประเภทของโรงเรียน มีครูร้อยละ 69.90 เป็นครูที่สอนในโรงเรียนเอกชน และเป็นครูในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ 30.10

ชั่วโมงที่ทำการสอนในแต่ละสัปดาห์ ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 67.80 สอน 20 คาบขึ้นไป ซึ่งเป็นครูโรงเรียนเอกชน ร้อยละ 48.75 และเป็นครูโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ 19.03 รองลงมา ร้อยละ 16.20 สอน 15-19 คาบ เป็นครูโรงเรียนเอกชน ร้อยละ 12.08 และเป็นครูโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ 4.17

ความพอใจในการประกอบอาชีพครู ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 80.10 มีความพอใจในอาชีพครู ซึ่งเป็นครูโรงเรียนเอกชน ร้อยละ 53.75 เป็นครูโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ 26.39 และมีครูร้อยละ 19.90 ที่ไม่พอใจในการประกอบอาชีพครู ซึ่งเป็นครูโรงเรียนเอกชน ร้อยละ 16.11 และเป็นครูโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ 3.75

เหตุผลที่ครูพอใจในการประกอบอาชีพครู ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 51.20 มีความพอใจในการประกอบอาชีพครู เพราะเป็นงานที่น่าภูมิใจ ซึ่งเป็นครูโรงเรียนเอกชน ร้อยละ 34.86 และเป็นครูโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ 16.39 รองลงมา ร้อยละ 31.90 พพอใจในการประกอบอาชีพครู เพราะเป็นงานที่หนัก ซึ่งเป็นครูโรงเรียนเอกชน ร้อยละ 20.42 และเป็นครูโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ 11.53

สำหรับเหตุผลที่ครูไม่พอใจในการประกอบอาชีพครู ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 9.40 มีความไม่พอใจในการประกอบอาชีพครู เพราะเงินเดือนและค่าตอบแทนน้อย ซึ่งเป็นครูโรงเรียนเอกชน ร้อยละ 7.78 และเป็นครูโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ 1.67 รองลงไปคือ ไม่พอใจในการประกอบอาชีพครู เพราะไม่มีความก้าวหน้า มีผู้ตอบร้อยละ 8.05 ซึ่งเป็นครูโรงเรียนเอกชน ร้อยละ 6.94 และเป็นครูโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ 1.67

2. ความคิดเห็นของครู

ความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและ เสริมสร้างจริยธรรม ให้แก่นักเรียน โรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร ปรากฏผลดังนี้คือ

1. ปัญหาด้านการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาในภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.13$) ปัญหาสำคัญที่พบคือ ปัญหาข้อที่ 12 คือ ปัจจุบันนักเรียนมีความคิดว่าครูสอน เพื่อรับเงิน เค็อนหรือค่าตอบแทน เท่านั้น จึงขาดความ เคารพยำเกรงทำให้การปลูกฝังและ เสริมสร้างจริยธรรมไม่ได้ผล เท่าที่ควร ($\bar{x} = 3.48$) และข้อที่ 11 คือ ครูอาจารย์แต่ละท่านต่างก็มีภาระหน้าที่ในวิชาที่สอนมากอยู่ แล้ว ดังนั้นจึงไม่มีโอกาสได้ปลูกฝังและ เสริมสร้างจริยธรรมมากนัก ($\bar{x} = 3.26$)

2. ปัญหาด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน เมื่อ พิจารณาในภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.87$) ปัญหาสำคัญที่พบคือ ปัญหาข้อที่ 9 คือ นักเรียนไม่ร่วมกันรักษาสาธารณสมบัติ ($\bar{x} = 3.48$) และข้อที่ 3 คือ ครู ทลอคจนผู้บริหารขาดการควบคุม เรื่องระเบียบวินัยต่าง ๆ ของนักเรียนอย่าง จริงจังและเด็ดขาด ($\bar{x} = 3.12$)

3. ปัญหาด้านความประพฤติปฏิบัติของครู เมื่อพิจารณาใน ภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.87$) ปัญหาสำคัญที่พบคือ ปัญหาข้อ 8 คือ ครูแนะแนวมีบทบาทน้อยในการช่วยแก้ปัญหาหรือเป็นที่ปรึกษาหารือแก่นักเรียน ($\bar{x} = 3.40$) และข้อที่ 10 คือ ครูยังไม่เป็นแบบอย่างที่ดีด้านความประหยัด ความ สุภาพเรียบร้อย และการมีระเบียบวินัย ($\bar{x} = 3.13$)

4. ปัญหาด้านอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนนักเรียน เมื่อพิจารณาใน ภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.87$) ปัญหาสำคัญที่พบคือ ปัญหาข้อ 5 คือ นักเรียนมักเห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม ($\bar{x} = 3.41$) และข้อที่ 11 คือ เพื่อน ๆ ของนักเรียนจะเป็นที่พึ่งทางใจของนักเรียนมากที่สุด แม้บางครั้งเพื่อนจะ ชักจูงไปในทางเสื่อมเสียหรือแนะนำผิด ๆ ($\bar{x} = 3.30$)

5. ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เมื่อพิจารณาใน ภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.94$) ปัญหาสำคัญที่พบคือ ปัญหาข้อ 6 คือ มีปัญหามากในเรื่องงบประมาณ เวลา สถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ($\bar{x} = 3.52$) และข้อที่ 11 คือ กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะเป็นข้ออ้างของนักเรียนต่อผู้ปกครอง

ว่ามีการจัดกิจกรรมที่โรงเรียนแล้วกลับชวนเพื่อนไปเที่ยวเตร่ที่อื่น

6. ปัญหาความสัมพันธ์สภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียน เมื่อพิจารณาในภาพรวมมีปัญหายู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.52$) ปัญหาสำคัญที่พบคือ ปัญหาข้อที่ 5 คือนักเรียนที่ได้รับการตามใจจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองมากเกินไปจนสร้างนิสัยที่ไม่ดีให้นักเรียน เช่น ความขี้เพื่อย การขาดความอดทน การขาดระเบียบวินัย ($\bar{x} = 3.82$) และข้อที่ 3 คือนักเรียนขาดความรัก ความอบอุ่น และความเข้าใจ จากพ่อแม่ผู้ปกครอง และพ่อแม่ ผู้ปกครองของนักเรียนไม่มีเวลาพูดคุยหรือทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว ($\bar{x} = 3.73$)

7. ปัญหาความสัมพันธ์สภาพแวดล้อมในสังคมภายนอกโรงเรียน เมื่อพิจารณาในภาพรวมนับว่าเป็นปัญหาในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$) ปัญหาสำคัญที่พบคือ ปัญหาข้อที่ 2 คือ คนไทยยังขาดความร่วมมือร่วมใจในการรักษาสาธารณสมบัติ ($\bar{x} = 4.05$) และข้อที่ 12 คือ มลภาวะ การจราจร ตลอดจนสภาพอากาศทำให้ผู้ที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานครสุขภาพจิตเสียจนบางครั้งทำให้ไม่คำนึงถึงจริยธรรมใด ($\bar{x} = 4.04$)

8. ปัญหาความสัมพันธ์สื่อมวลชน เมื่อพิจารณาในภาพรวมนับว่าเป็นปัญหาในระดับมาก ($\bar{x} = 3.85$) ปัญหาสำคัญที่พบคือ ปัญหาข้อที่ 10 คือ สื่อมวลชนบางประเภทก่อให้เกิดการขี้ขลาดทางกามารมณ์และทำให้ศีลธรรมเสื่อมทราม ($\bar{x} = 4.30$) และข้อที่ 2 คือ ขาดการควบคุมคุณภาพนิต ที่มีจากขี้ขลาดทางกามารมณ์หรือขี้ขลาดให้นักเรียนเลียนแบบ เช่น ภาพยนตร์รักวัยรุ่น ภาพยนตร์เพลงสมัยใหม่ ตลอดจนภาพยนตร์เกี่ยวกับแก๊งวัยรุ่นต่าง ๆ ($\bar{x} = 4.18$)

เมื่อพิจารณาปัญหาสรุปรวมในทุก ๆ ด้าน ผลปรากฏว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่ นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.22$) แต่เมื่อพิจารณาในทุก ๆ ด้าน พบว่า ปัญหาที่ครูพบมากที่สุด ($\bar{x} = 3.85$) คือ ปัญหาอิทธิพลจากสื่อมวลชน รองลงมา ($\bar{x} = 3.76$) คือ ปัญหาความสัมพันธ์สภาพแวดล้อมในสังคมภายนอกโรงเรียน

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครู

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของครูที่มีวุฒิทางการศึกษาแตกต่างกัน ประเภทของโรงเรียน ประสบการณ์ในการสอน และประเภทวิชาที่แตกต่างกัน ด้วยการทดสอบค่าที (t-Test) และด้วยการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ได้ผลดังนี้

1. วุฒิทางการศึกษา ครูที่มีวุฒิทางวิชาครูและไม่มีวุฒิทางวิชาครู มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านปัญหาการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร ส่วนด้านอื่น ๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ประเภทของโรงเรียน ครูที่สอนโรงเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษาและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในปัญหาด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ส่วนด้านอื่น ๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. ประเภทวิชาที่สอน ครูที่สอนประเภทวิชาพาณิชยกรรมและครูที่สอนวิชาสามัญ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่ นักเรียน โรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานครแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัญหาที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันคือ ปัญหาด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และปัญหาด้านการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร

4. ประสบการณ์ในการสอน ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 20 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่ นักเรียน โรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานครแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัญหาที่ครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 20 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกัน คือ ปัญหาด้านอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนนักเรียน และปัญหาด้านการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร

4. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่ักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้คือ

1. ปัญหาด้านการเรียนการสอน สรุปได้ว่าการเรียนการสอนในปัจจุบันไม่ควรเน้นหลักทางวิชาการหรือเน้นความสามารถทางสติปัญญาเท่านั้น ควรมีการสอดแทรกจริยธรรมควบคู่ไปด้วย วิชาต่าง ๆ และเนื้อที่สอนควรจะทันสมัย ใช้วิธีการ ตลอดจนอุปกรณ์ที่น่าสนใจ ครูอาจารย์ควรได้รับการอบรมให้เข้าใจหลักธรรมในศาสนาอย่างแท้จริง และควรมีการจัดช่วงเวลาให้การอบรมแก่นักเรียน เสมอทุกวัน หรือทุกสัปดาห์ และควรจะได้มีการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมตั้งแต่ระดับประถมศึกษาหรือ เยาว์วัย และควรรีให้จริยศึกษา เป็นวิชาบังคับในหลักสูตร

2. ปัญหาด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน สรุปได้ว่าการจัดสภาพชั้นเรียนควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ไม่อึดอัดคับแคบ และควรมีการสร้างบรรยากาศให้นักเรียนรู้สึกรักและภูมิใจในโรงเรียนของตน สภาพภายในโรงเรียนควรมีความร่มรื่นน่าอยู่ มีต้นไม้ สวนหย่อม หรือมีสนามให้นักเรียนได้ออกกำลังกาย ควรมีการเขียนคำขวัญ ข้อคติเตือนใจ หรือยกย่องชมเชยผู้ทำคุณงามความดี หรือนักเรียนที่มีความประพฤติดีตามสถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน และกฎข้อบังคับของโรงเรียน มีการวางไว้อย่างตายตัว

3. ปัญหาด้านความประพฤติปฏิบัติของครู สรุปได้ว่าครูควรเป็นแบบอย่างในด้านความประพฤติที่ดี ควรให้ความรัก ความเข้าใจแก่เด็กทุกคนและช่วยเด็กแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งครูแนะแนวก็ควรจะมีบทบาทมากกว่าเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่ทั้งนี้ครูทุกคนในโรงเรียนก็ควรจะมีมือเกื้อกันด้วย นอกจากนี้ผู้ที่จะมาเป็นครูควรจะเป็นผู้ที่จบการศึกษาทางครูมาโดยตรง หรือมีฉะนั้นการสมัครรับครูควรจะมีการคัดเลือกครูที่มีความเหมาะสม มีใจรัก และมีความเสียสละจริง ๆ นอกจากนี้ควรจะได้มีการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันแก้ปัญหาระหว่างครูที่อยู่ในถิ่นเดียวกัน

4. ปัญหาด้านอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนนักเรียน สรุปได้ว่า ครูควรสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนนักเรียนให้ชักรู่งกัน เองในสิ่งที่ดีงาม เพราะวัยนี้

เพื่อนมีอิทธิพลมาก ครูควรสนับสนุนให้นักเรียนมีกิจกรรมร่วมกันสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคม การเรียนควรจะมีการละกันระหว่างนักเรียนที่มีความประพฤติที่ดีและไม่ได้อยู่ในห้องเดียวกัน ครูควรพยายามทำลายกลุ่มเพื่อนที่มีอิทธิพลให้หมดไป

5. ปัญหาการจกกิจกรรมเสริมหลักสูตร สรุปได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนควรให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมทั้งในคานงบประมาณ บุคลากร และเวลา กิจกรรมที่จัดควรตรงกับความสนใจ เหมาะสมกับวัยของนักเรียนโดยให้นักเรียนรับผิดชอบเองภายใต้การดูแลของครู กิจกรรมนั้นควรจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและสังคม โดยฝึกให้นักเรียนเป็นผู้เสียสละเพื่อส่วนรวม เน้นความสามัคคี สร้างความรู้สึกรักและภูมิใจในสถาบัน กิจกรรมที่จัดไม่ควรเน้นแต่ความสวยงาม ควรจัดให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้โดยคำนึงถึงความสามารถในการควบคุมดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ควรจะมีการจัดกิจกรรมร่วมกับโรงเรียนอื่นบ้าง

6. ปัญหาสภาพแวดล้อมทางบ้านนักเรียน สรุปได้ว่าครูกับบุคลากรควรมีการพบปะ เพื่อปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิดหรือควรมีสมาคมครู-ผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันหาทางแก้ไขประสานกันให้ทันต่อเหตุการณ์และต่อเนื่อง พ่อแม่เองก็ควรมีการอบรมลูก ให้ความรัก ความสนใจ พ่อแม่ในครอบครัวที่มีฐานะดีไม่ควรตามใจลูกมากเกินไป ซึ่งการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมควรเริ่มจากที่บ้านเป็นพื้นฐานสำคัญ

7. ปัญหาสภาพแวดล้อมในสังคมภายนอกโรงเรียน สรุปได้ว่าควรมีการเข้มงวดกวดขัน ให้มีการใช้กฎหมายควบคุมป้องกันไม่ให้เด็กเข้าสถานเริงรมย์อย่างเด็ดขาด และลงโทษเจ้าของสถานเริงรมย์ที่ไม่ให้ความร่วมมือและกระทำผิดกฎหมายอย่างหนัก ครูและผู้ปกครองก็ควรจะช่วยกันสอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียน และควรฝึกให้นักเรียนในชีวิตประจำวันเลือกการประพฤติปฏิบัติในทางที่ดี ไม่คล้อยตามไปกับสิ่งชั่วร้ายที่จะชักจูงไปสู่ความเสื่อมเสีย

8. ปัญหาคนเสื่อมฉวน สรุปได้ว่ารัฐบาลควรมีการควบคุมกวดขันเสื่อมฉวนทุกประเภทอย่างจริงจังในการเสนอเรื่องหรือภาพที่จะเป็นพิษ เป็นภัยแก่เยาวชนรวมทั้งวิถีไอ้ค้าย เสื่อมฉวนไม่ควรทำเพื่อการค้าหรือประโยชน์ส่วนตัวมากเกินไป ควรมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีอุดมการณ์ และให้สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับ เสนอสิ่งทีสร้างสรรค์สังคม และควรมีการสอดแทรกเรื่องจริยธรรมในทุก ๆ เรื่องที่ทำได้ การลงข่าวหรือ

ขอความบางประเภทที่ขัดต่อหลักธรรมต้องแก้ไขปรับปรุงซึ่งเน้นถึงความถูกต้อง และใช้ถ้อยคำสุภาพ ตลอดจนควรคำนึงถึงส่วนรวมและความเป็นจริงมากที่สุด การเสนอภาพทางโทรทัศน์หรือภาพยนตร์ ไม่ควรเน้นความฟุ่มเฟือยต่าง ๆ ควรเสนอภาพและเนื้อหาที่เหมาะสมกับสังคมไทยและคำนึงถึงเยาวชนด้วย นอกจากนี้การจัดรายการธรรมะควรใช้วิธีการและเทคนิคที่จะช่วยทำให้รายการน่าสนใจยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร" ผู้วิจัยได้แยกอภิปรายเป็นปัญหาค้นต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัญหาค้นการเรียนการสอน

จากการวิจัยพบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ครูมีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหามาก คือ ปัจจุบันนี้นักเรียนนึกว่าครูเป็นเพียงผู้สอนเพื่อรับค่าตอบแทนคนหนึ่งเท่านั้น กอปรกับครูแต่ละท่านต่างก็มีหน้าที่ความรับผิดชอบมากอยู่แล้ว การเรียนการสอนของครูจึงเน้นแต่ความรู้ทางวิชาการมิได้มีการเน้นเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาต่าง ๆ สำหรับทัศนะที่นักเรียนมองครูเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากบทบาทของครูในปัจจุบันแตกต่างจากครูในอดีต จะเห็นได้ว่าในอดีตนับแต่ครั้งโบราณเป็นต้นมา ครูจะเป็นบุคคลที่เป็นปูชนียบุคคลที่แท้จริง ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยผู้เรียนมีจำนวนน้อย ตำราหรือแบบเรียนก็มีน้อย ผู้ที่มีวิชาความรู้ก็มีน้อย ดังนั้นผู้ที่จะศึกษาเล่าเรียนจากครูหรือผู้มีความรู้จึงต้องอาศัยการไปฝากเนื้อฝากตัวอยู่กับผู้ที่ตนต้องการจะศึกษา โดยเฉพาะวิชาช่างและวิชาชีพต้องใช้กลวิธีต่าง ๆ มาก ต้องมีทั้งความอดทน ความขยันหมั่นเพียร ต้องช่วยปรนนิบัติช่วยงานแก่ผู้ที่ให้ความรู้¹ ผู้รู้ก็มักจะถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ที่ตนคัดเลือกโดยการดูบุคลิกลักษณะ

¹ดวงเดือน พิศาลบุตร, ประวัติการศึกษาไทย, หน้า 5.

น้ำใจและคุณธรรม¹ จะนั่นศิษย์จึงมีความเคารพครูอย่างแท้จริง เพราะเงินมีอำนาจมาใช้เพื่อซื้อความรู้ได้² แต่ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการตลอดจนจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่จำนวนครูโดยเฉพาะครูทางวิชาชีพมีจำกัด ครูซึ่งเคยมีบทบาทในการอบรมสั่งสอนศิษย์ในทุก ๆ ด้านก็เปลี่ยนมาเป็นสอนเฉพาะในวิชาที่แต่ละคนถนัดและร่ำเรียนมา จำนวนนักเรียนโดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครที่มากมายจากการหลั่งไหลจากต่างจังหวัดมาทั่วทุกสารทิศ ทำให้มีปัญหาในสถานศึกษาและบุคลากรที่จะให้การศึกษาก็เกิดการแบ่งให้มีการเรียนเป็น 2 ผลัด คือ ภาคเช้าและภาคบ่าย ภาระของครูก็หนักขึ้น จะเห็นได้จากครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีร้อยละ 67.80 ที่มีชั่วโมงทำการสอนถึง 20 คาบขึ้นไปในแต่ละสัปดาห์ ซึ่งในการสอนนั้นครูจะต้องอุทิศเวลาของตนในแต่ละวันจนหมดเวลาเรียน ภาคค่ำและเป็นจำนวนมากที่มีการเรียนการสอนในวันหยุดราชการซึ่งก็ยอมเป็นธรรมดาที่ครูอาจารย์แต่ละท่านต้องมีความตั้งใจ เครียด เหนื่อยอ่อน อีกทั้งเนื้อหาที่จะสอนให้จบในแต่ละภาคเรียนมีมาก ดังนั้นในแต่ละชั่วโมงสิ่งสำคัญประเภทแรกที่ครูอาจารย์คำนึงถึงคือสอนเนื้อหาให้จบในแต่ละวันและเน้นการฝึกทักษะความชำนาญเชิงวิชาการ นักเรียนที่มีเรียนทั้งภาคเช้าภาคบ่ายก็มีจำนวนมาก ภารกิจและสิ่งประกอบกันต่าง ๆ ดังกล่าวทำให้ทั้งนักเรียนและครูอาจารย์ขาดความใกล้ชิดสนิทสนม เข้าวอกเข้าใจซึ่งกันและกัน ส่วนครูเองจากภารกิจอันมากมายทำให้การสอนหย่อนประสิทธิภาพ และนักเรียนในระดับนี้ต่างก็รู้ว่าการศึกษาที่ครูอาจารย์สอนหนังสือนอกเวลาราชการนั้น ครูอาจารย์ได้ค่าตอบแทนนอกเหนือจากเงินเดือน จึงทำให้เด็กนักเรียนประมวลความคิดเองว่าครูสอนเพื่อรับเงินค่าตอบแทนเท่านั้น

อย่างไรก็ตามการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานครได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่เด็กเรียน โดยมีความเห็นว่าการปลูกฝังจริยธรรมควรจะได้เริ่มมีการปลูกฝังกันตั้งแต่อยู

¹พนอม แก้วกำเนิด, "การฝึกหัดครู : มองย้อนไปข้างหลัง," ครูปริทัศน์ 7 (ตุลาคม 2525): 21.

²ดวงเดือน พิศาลบุตร, ประวัติการศึกษาไทย, หน้า 5.

ในระยะปฐมวัย คั้งที่ ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์ ได้กล่าวไว้ว่า
จริยธรรมจะมีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยรุ่นใหญ่ และการสร้างสม
ลักษณะนิสัย ถ้ามีการปลูกฝังตั้งแต่ยังเล็ก ๆ จะมีการฝังแน่นและก่อตัว เป็นนิสัยถาวร
มากกว่าจะมาปลูกฝังกันเมื่อโตแล้ว¹ คั้งคำพิงเพยที่ว่า "ไม้อ่อนคั่งง่าย ไม้อแก่ค้ำยาก"
และครูที่คอยแบบสอบถามยังมีความ เห็นว่าควรวีให้วิชาจริยศึกษา เป็นวิชาบังคับในหลักสูตร
ทั้งนี้การสอนจริยศึกษานั้นควรมี เนื้อหาวิชาที่ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและมี
วิธีการสอนที่น่าสนใจ ซึ่ง นิเชต สุนทรพิทักษ์ กล่าววว่า กระบวนการที่จะนำไปสอนให้ได้
ผลนั้นจะต้องทำให้สิ่งที่สอนมีความใกล้เคียงกับชีวิต มีความคั่นเต้น มีความเร้า และมีความ
สัมพันธ์กับปัญหาวันก่อนที่เด็กจะต้องพบ² นอกจากนี้การปลูกฝังจริยธรรมไม่จำเป็นที่จะ
ต้องสอน เฉพาะในการ เรียนวิชาจริยศึกษาหรือเฉพาะในช่วงอบรมสุดสัปดาห์เท่านั้น แต่
การปลูกฝังจริยธรรมควรจะได้มีการสอดแทรกควบคู่ไปกับการสอนรายวิชาต่าง ๆ ซึ่ง
ตรงกับข้อเสนอแนะของ ฟินิจ รัตนกุล ที่กล่าวว่า การสอนจริยธรรมในโรงเรียนควร
สอนสอดแทรกในเนื้อหาทุกวิชา โดยส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดใช้วิจารณญาณของตนเอง³
และแนวความคิดนี้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะในการสอนจริยศึกษาเอง เกลียวพันธ์
ขจรคณฤกษ์กิติ ซึ่งได้เสนอแนะว่า การสอนจริยศึกษาไม่ควรจำกัดอยู่ในเฉพาะชั่วโมงของ
วิชานี้เท่านั้น แต่น่าจะมีการสอดแทรกอยู่ในทุกวิชา ทุกโอกาส ทุกวาระ ทุกอิริยาบถ
เท่าที่จะทำได้อย่างเหมาะสม⁴

¹ ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์, จริยธรรมของ
เยาวชนไทย, หน้า 8.

² กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางพัฒนาจริยธรรมไทย, หน้า 25.

³ ฟินิจ รัตนกุล, "ปัญหาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน : ทักษะของนักปรัชญา,"
ใน รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน, หน้า 140.

⁴ เกลียวพันธ์ ขจรคณฤกษ์กิติ, "แนวคิดในการสอนจริยศึกษา," กฤษฎา

จากข้อเสนอแนะของนักวิชาการตลอดจนครูอาจารย์ทุกท่าน แสดงว่า
ครูอาจารย์มีความตระหนักว่า แม้ว่าผู้ที่เป็นครูจะมีการกิจความรับผิดชอบมากมายอย่างไร
แต่ครูก็มีความที่จะตั้งการอบรมปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนเสียโดยสิ้นเชิง ในการเรียน
การสอนวิชาต่าง ๆ ควรจะได้มีการสอดแทรกเข้าที่จะมีโอกาสทำได้ ดังเช่น หม่อมหลวง
ปิ่น มาลากุล เคยเขียนไว้ว่า

การอบรมบ่มนิสัยให้เด็กนั้น

เพียงแค่วันละนาทีก็ดีถม

เด็กจะก็มีชื่อหรือลุ่มจม

อาจเป็นเพราะอบรมหนึ่งนาที¹

2. ปัญหาสถานการณ์จิตสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าโรงเรียนมีสภาพคับแคบและแออัด การ
ควบคุมระเบียบวินัยของเด็กยัง เป็นไปอย่างไม่จริงจัง เกิดขาด ครูและผู้บริหารต่างก็ไม่มี
แนวนโยบายหรือวิธีการใด ๆ ที่จะทำให้นักเรียนรักและภูมิใจในสถาบันของเขา ซึ่งปัญหา
ที่ตามมาซึ่งครุฑึกคว่า เป็นปัญหามากที่สุดสำหรับปัญหาในค่านี้อีกคือ การที่นักเรียนไม่ร่วมกัน
รักษาสาธารณสมบัติ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัญหาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเป็นปัญหา
ที่จะมองข้ามมิได้ ดังที่ สมทรง บุญญฤทธิ์ กล่าวไว้ว่า การปลูกฝังจริยธรรมเปรียบได้กับ
การปลูกพืช นอกจากความสมบูรณ์ของเมล็ดพืช (ตัวเด็ก) แล้ว สิ่งแวดล้อม ดินฟ้าอากาศ
ก็ย่อมเป็นสิ่งสำคัญด้วย การจัดสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องเหมาะสมเป็นทางหนึ่งที่ใหญ่เรียน
เกิดจริยธรรมได้ดียิ่งขึ้น² นอกจากนี้การที่โรงเรียนมีสภาพคับแคบแออัด จำนวนนักเรียน
ไม่สอดคล้องกับสถานที่ซึ่งอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ครูอาจารย์มีอาการเหนื่อยใจใส่ให้นักเรียนได้
อย่างทั่วถึง อีกทั้งกฎระเบียบวินัยการลงโทษนักเรียนที่ยังไม่มีแนวปฏิบัติให้เป็นไปใน

¹ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี, จริยศาสตร์ศึกษา (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเคียน
ส์ไตร์, 2525), หน้า 114.

²กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย (กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์การศาสนา, 2523), หน้า 28.

แนวทางเดียวกัน และมีใ้ความถี่กระเปียบการลงโทษไว้อย่างจริงจังเด็กขาด สิ่งเหล่านี้
มีผลกระทบต่อความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียนทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็น
ของ ประเทิน มหาพันธ์ ที่กล่าวว่า

...สิ่งสำคัญที่โรงเรียนให้แก่นักเรียนโดยมิได้ตั้งใจ ใ้แก่ ความรู้สึกที่ไม่ดี
ต่อโรงเรียน เช่น ความรู้สึกที่โรงเรียนไม่ใ้ให้ความยุติธรรมแก่ตน
โรงเรียนมิใ้ให้ความกรุณาแก่ตน โรงเรียนมิใ้เอาใจใส่ใ้แก่นักเรียนอย่าง
ทั่วถึง แต่จะเอาใจใ้บางคนเท่านั้น โรงเรียนมีระเบียบขบขันจับจุกจิก ซึ่ง
ปฏิบัติตามใ้ยาก ครูในโรงเรียนไม่เอาใจใ้ในการสอน สอนพอใ้หมดไป
วันหนึ่ง ๆ เท่านั้น โรงเรียนเอาใจใ้เอาเปรียบนักเรียนโดยการเรียกรูเงิน
บาง ชายของแพงบาง ครูปฏิบัติใ้แก่ครูอย่างต่ำเอียง โรงเรียนไม่ใ้ใ้บริการ
แก่นักเรียนอย่างพอเพียง... ความรู้สึกที่ไม่ดีต่อโรงเรียนนี้มีส่วนทำให้เด็ก
แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมใ้คงาย มีการทำลายทรัพย์สินของโรงเรียน
เช่น ทำลายประตูหน้าต่าง โต๊ะเก้าอี้ ฉีกหนังสือในทองสมุด ฉีกทรัพย์สิน
ของครูและของโรงเรียน มีการฝ่าฝืนระเบียบของโรงเรียน เช่น มา
โรงเรียนสาย หนีโรงเรียน แคงกายไม่ถูกระเบียบ นอกจากนี้ยังมีการ
ก่อกวนความสงบในคานต่าง ๆ เช่น การชุมนุมประท้วงเรียกร้อง การ
ทำลายร่างกายเพื่อน นำเพื่อนนอกโรงเรียนเขามา ก่อกวนในโรงเรียน
เป็นต้น¹

พฤติกรรมต่าง ๆ ดังกล่าว สมทรง ปุณฺณฤทธิ ก็ใ้กล่าวว่า ความไม่มี
จริยธรรมของเด็กในปัจจุบันที่เห็นออกมาเด่นชัดก็คือ ความก้าวร้าว ความเห็นแก่ตัว และ
รักใ้ใครไม่ได้เลยนอกจากตัวเอง²

ดังนั้นการจั้สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนจึงควรใ้มีการคำนึงถึง
ความเหมาะสมของจำนวนนักเรียน และควรมีการจั้บรรยากาศทุก ๆ ด้านใ้ให้นักเรียน
เกิดความรักและความภูมิใจในสถาบันของเขาใ้ว่าจะเป็นกฎระเบียบขบขัน การเขียน
ป้ายคำขวัญ ปณิธาน หรือปรัชญาประจำโรงเรียน ตลอดจนการจั้ใ้โรงเรียนมีสภาพที่ร่มรื่น

¹ประเทิน มหาพันธ์, "โรงเรียนกับการทำให้เด็กเป็นยุวอาชญากร," ใน
รวมบทความทางวิชาการ (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางแสน,
2523), หน้า 62.

²กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย, หน้า 21.

รู้สึกสบายใจ เหมือนหนึ่งว่าโรงเรียนเป็นบ้านของเขา ซึ่งทางโรงเรียนอาจหาวิธีที่จะสามารถทำให้นักเรียนรักในสถาบันโดยอาจแบ่งพื้นที่ให้นักเรียนดูแลรักนิคชอบ ช่วยกันตกแต่ง เช่น จัดเป็นสวนหย่อมโดยทางโรงเรียนอาจให้มีการประกวดหรือจัดรางวัลให้ เช่น รางวัลรักษาความสะอาดประจำห้อง สำหรับโรงเรียนที่มีอาณาบริเวณเพียงพอก็อาจจะจัดให้มีโครงการรวมกันปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่าง ๆ ภายในบริเวณโรงเรียนซึ่งจะทำให้โรงเรียนร่มรื่นน่าอยู่ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะสนับสนุนในการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมบรรณผลตามเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น เพราะความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียนนั้นจะทำให้เขารู้สึกภูมิใจ มีความรักในโรงเรียน รักเครื่องแบบ รักเพื่อน รักชื่อของโรงเรียน และรักทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน นอกจากนี้เขาจะมีความห่วงแหนและยินดีปกป้องมิให้ใครมาทำให้โรงเรียนเขาต้องเสื่อมเสียในทางหนึ่งอีกด้วย

3. ปัญหาคำถามการประพฤติปฏิบัติของครู

ครูอาจารย์มีความคิดเห็นว่า ความประพฤติปฏิบัติของครูนั้นสิ่งที่เป็นปัญหาคือ ครูอาจารย์ ทั้งที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์แนะแนวยังขาดความใกล้ชิดกับนักเรียน และมีบทบาทน้อยในการที่จะช่วยแก้ปัญหาหรือเป็นที่ปรึกษาหารือแก่นักเรียน และเมื่อนักเรียนต้องการจะเข้าพบก็ไม่เป็นการสะดวกเพราะห้องพักครูส่วนใหญ่มีครูหลายท่านนั่งรวมกันอยู่ จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ปัญหาของครูส่วนหนึ่งคือ สภาพห้องเรียนค่อนข้างแออัดคับแคบ เมื่อเทียบสัดส่วนกับจำนวนนักเรียน ด้วยเหตุนี้จึงน่าจะเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ครูอาจารย์ ตลอดจนอาจารย์แนะแนวมีอาการเหนื่อยล้าและความสนใจและทำความเข้าใจใกล้ชิดกับนักเรียนได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ครูส่วนใหญ่ยังมีความคิดเห็นว่า ครูอาจารย์ในโรงเรียนอาชีวศึกษายังไม่เป็นแบบอย่างที่ดีนักในค่านต่าง ๆ อาทิเช่น ความประหยัด ความสุภาพเรียบร้อย และการมีระเบียบวินัย ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ปรีชา ช่างขวัญยืน ที่กล่าวว่า

ในปัจจุบันนี้ครูที่เป็นคนไม่คึกคักมีอยู่เป็นจำนวนมาก จะเห็นได้ว่าครูทุจริต ครูขมขื่นลูกศิษย์ ครูเมาสุราอาละวาด และความชั่วอื่น ๆ มีมากมาย.... ทำให้ให้นักเรียนเห็นว่าครูไม่ดีไปกว่าตนจึงทำความชั่วต่าง ๆ ขึ้นโดยครูก็ไม่สามารถวางกล่าวใด เมื่อกล่าวไม่เชื่อฟัง ก็ไม่มีอำนาจลงโทษใด.....

ดังนั้นครูจะต้องเป็นผู้มีความประพฤติดี บกพร่องไม่ได้¹

จึงนับได้ว่าครูเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความประพฤติและจริยธรรมของเด็ก ดังที่ บูล (Bull) โคลกล่าววว่า "ครูเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรมของเด็กมากเพราะครูเป็นตัวแบบให้เด็กได้ให้เห็นตลอดเวลา"² ส่วน นิเชค สุนทรพิทักษ์ ได้ให้ข้อคิดเห็นในเรื่อง การประพฤติตนเป็นแบบอย่างของครูไว้ว่า

ครูที่สอนจริยศึกษาไม่ใช่หวังจะให้เป็นที่ตัวอย่างที่ดีทั้งหมด ไม่ใช่หวังจะให้เป็นที่ดีพร้อมทุกอย่าง ถ้าเราต้องการครูที่ดีพร้อมคงหาไม่ได้ แต่ครูจำเป็นต้องมีความจริงใจและมีลักษณะแสวงหาสัจธรรม แสวงหาความจริงโดยหลักวิทยาศาสตร์ โดยหวังที่จะหาข้อยุติโดยเหตุและผล และนำเอาหลักการนี้ไปใช้สอนในลักษณะต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กับจริยธรรมต่าง ๆ เด็กก็รู้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด และเห็นว่าครูเองก็กำลังพยายามปฏิบัติอยู่ แต่บางอย่างหรือหลายอย่างครูก็เอาชนะไม่ได้³

นอกจากการทำตัวเป็นแบบอย่างสำหรับนักเรียนแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ครูจะต้องมีสัมพันธภาพอันดีและให้ความเอาใจใส่เป็นกันเองกับนักเรียน เพราะการที่ครูเอาใจใส่ให้ความสนใจและเป็นกันเองกับนักเรียนนั้น ทำให้เขารู้สึกว่าครูเป็นที่พึ่งของเขาได้นอกเหนือจากพ่อแม่ของเขา ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนนี้ ไรท์ (Wright) ผู้ซึ่งศึกษาทั้งทฤษฎีและผลการวิจัยในด้านการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชนเชื่อว่าสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชนในโรงเรียนนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะ 5 ประการ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน พฤติกรรมที่โรงเรียนส่งเสริมให้เด็กปฏิบัติ พฤติกรรมที่โรงเรียนลงโทษ ลักษณะพฤติกรรมของครูซึ่งเป็นตัวแบบแก่นักเรียน และลักษณะของการให้การอบรมสั่งสอน

¹ปรีชา ช่างขวัญยืน, "การศึกษาจริยศาสตร์สังคมในพุทธศาสนาในเชิงวิจารณ์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทระดับดุษฎีบัณฑิต แผนกวิชาปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), หน้า 151.

²N.J.Bull, Moral Education, p.131.

³กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย, หน้า 25.

จริยธรรมของโรงเรียน สำหรับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนนั้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาจริยธรรม¹ ซึ่งในทางตรงกันข้ามถ้าครูกับนักเรียนมีความมุ่งร้ายต่อกันหรือมีความรู้สึกเฉยเมยต่อกัน และถ้าครูใช้อำนาจในการควบคุมความประพฤติของนักเรียนควยแล้วโรงเรียนนั้นก็ปลุกฝังลักษณะที่ไม่น่าปรารถนาให้เด็กได้มากโดยเฉพาะในเด็กที่มีความกลัวและยอมอ่อนตามควยแล้ว เด็กเหล่านี้จะต้องระมัดระวังพฤติกรรมมาก นอกจากนี้เขาพยายามหลีกเลี่ยงต่อการถูกจับได้เมื่อทำความผิด² นอกจากนี้จากผลการวิจัยของ ยี (Yee) ที่พบว่าพฤติกรรมที่แสดงความจงเกลียดจงชังของครูต่อเด็กจะทำให้เด็กเป็นคนเฉยเมย ถอยหนี เจื้อยซาต่อการแก้ปัญหา เป็นปฏิปักษ์กับคนอื่น ก้าวร้าว และปรับตัวไม่ได้³ นอกจากนี้การให้ความรักเอาใจใส่ สนใจปัญหา และยินดีจะให้คำปรึกษาแก่นักเรียนนั้น ครูอาจารย์แต่ละท่านคงไม่คำนึงว่าเป็นหน้าที่ของอาจารย์ผู้หนึ่งผู้ใดเท่านั้น เพราะอาจารย์แนะแนวหรืออาจารย์ที่ปรึกษาเพียงผู้เดียวย่อมเป็นไปได้ยากที่จะดูแลให้ความสนใจนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ครูทุกคนจึงควรให้ความร่วมมือประสานกันในการที่จะช่วยกันดูแลสอดส่องให้ความรัก ความอบอุ่น สร้างความไว้วางใจให้แก่เด็กนักเรียน เพราะหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะแนวแก่เด็กนั้นควรเป็นหน้าที่ของครูทุกคน⁴

ดังโลกกล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าวิชาชีพครูมิใช่เป็นอาชีพที่ทุกคนจะเป็นได้ เพราะผู้ที่เป็นครูจะต้องเป็นผู้ที่ยินดีที่จะสละกำลังกาย เสียสละเวลา และต้องมีใจรักในอาชีพนี้จริง ๆ จึงจะทำให้ประกอบอาชีพนี้ได้อย่างประสบความสำเร็จ

¹Wright, Derek, The Psychology of Moral Behavior (Middlesex, England: Penguin Books, 1975), pp.239-244.

²Ibid.

³Albert H. Yee, Social Interaction in Education Setting (Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1971), pp.22-23.

⁴ดวงเดือน พิศาลบุตร, การแนะแนว (ตอนที่ 1) (กรุงเทพมหานคร: มงคลการพิมพ์, 2515), หน้า 115.

อีกทั้งวิชาที่ครูยัง เป็นอาชีพที่คงใหม่บริการและรับผิดชอบต่อสังคม¹ และยังต้องการ ความเสียสละและต้องมีศรัทธาแรงกล้า² ดังนั้นสถาบันที่ผลิตครูตลอดจนสถาบันการศึกษา ที่จะรับผู้ที่เข้าไปปฏิบัติหน้าที่ครูควรจะได้มีการกีดกันกรองผู้ที่มีความเหมาะสมและมีใจรัก ในการประกอบวิชาชีพนี้อย่างแท้จริง

4. ปัญหาค่านิยมที่ผิดของสังคมเพื่อนักเรียน

ครูมีความเห็นว่าสิ่งที่ เป็นปัญหาคือ นักเรียนมักเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว มากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ปัญหาในค่านี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากอิทธิพลของสังคมที่ แวดล้อม และลักษณะสังคมของคนในกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะตัวใครตัวมัน ซึ่งสอดคล้อง กับที่ ไพฑูรย์ สินดารัตน์ กล่าวไว้ว่า คนในสังคมแบบ เมืองมีลักษณะแบบตัวใครตัวมัน ต่างคน ต่างอยู่ ต่างคนต่างทำ ตัวใครตัวมัน แมคนบ้านข้างเคียงก็ไม่ยอมและไม่อยากทำความ รู้จัก การช่วยเหลือกันต้องมีผลตอบแทนมากกว่าความจริงใจ³ การที่นักเรียนอยู่ในสังคม แวดล้อมเช่นนี้ก็ย่อมทำให้เกิดการดูหมิ่นจนเป็นลักษณะนิสัยโดยไม่รู้ตัว และจากผลการวิจัย พบว่า การเรียนการสอนของครูนั้นครูมีภารกิจในด้านการสอนมาก และส่วนใหญ่จะเน้นหนัก ทางด้านวิชาการและความชำนาญทางวิชาชีพ ดังนั้นจึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การเรียน การสอนขาดการย้าและสอดคล้องกับลักษณะทางจริยธรรม อาทิเช่น ความเสียสละ ความ เมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน คว้ยเหตุนี้จึงทำให้เกิดการหลอหลอมลักษณะนิสัยให้ นักเรียนเป็นผู้ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม

นอกจากนี้จากการวิจัยยังพบว่า ครูมีปัญหาว่านักเรียนมักจะทำให้ความ เชื่อถือเพื่อนมาก เพื่อนจะเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาหารือแก่นักเรียนแม้ว่าเพื่อนนั้นจะให้

¹อารี สันทรวี, "การตั้งจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาครู," ศูนย์ศึกษา 12 (พฤศจิกายน 2508): 5-9.

²พัฒน์ น้อยแสงศรี, "การสอนเป็นวิชาชีพระดับสูงหรือไม่," ศูนย์ศึกษา 11-12 (พฤศจิกายน - ธันวาคม 2512): 17-30.

³ไพฑูรย์ สินดารัตน์, "การเปลี่ยนแปลงทางสังคม : ผลกระทบต่อค่านิยม และการศึกษาไทย," วารสารครูศาสตร์ 4 (เมษายน - มิถุนายน 2526): 99.

คำแนะนำไปในทางที่ไม่ถูกต้องหรือจะพากันชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย เช่น อบายมุข การพนัน ฯลฯ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ สุชา จันทรเฒ ที่ว่า

กลุ่มเพื่อน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในสภาพสังคมปัจจุบัน เมื่อครอบครัว ทยอยบทบาทในการให้การศึกษามอบกรมแก่มหาชิก เด็กจะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ค่านิยมของกลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อการเลียนแบบ (Identification) ของแต่ละบุคคลในเรื่องบรรทัดฐานแบบแผนพฤติกรรม และทัศนคติมากยิ่งขึ้นกว่าหน่วยงานสังคมอื่น ๆ ซึ่งบางครั้งอาจขัดแย้งกับบรรทัดฐานของสังคมส่วนรวม ทั้งนี้เพราะการติดต่อดัมพันธระหว่างสมาชิกในกลุ่มเพื่อน มีความใกล้ชิดและยาวนานจนวัยรุ่นยึดถือบรรทัดฐานของกลุ่มมา เป็นแบบอย่าง...การยอมรับจากผู้ใหญ่ก็มีความสำคัญน้อยกว่าการยอมรับจากเพื่อน¹

การที่นักเรียนในวัยนี้มีการยึดถือกลุ่มเพื่อนและให้ความสำคัญต่อกฎเพื่อนมากเช่นนี้ผู้ที่ เป็นครูจึงน่าจะมีวิธีการที่จะใช้ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่จะชักจูงนักเรียนให้ เป็นไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อสังคมมากที่สุด คงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันท์ ได้กล่าวถึงวิธีปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรมนั้นอาจทำได้วิธีหนึ่งคือ การชักจูงให้เกิดการคล้อยตาม² และการที่นักเรียนในวัยนี้ชอบมีการรวมกลุ่ม ครูจึงควรจะใช้การรวมกลุ่มของนักเรียนให้เป็นไปในรูปการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร อาทิเช่น จัดชมรมหรือกลุ่มที่มีความสนใจในค่านเดียวกัน เช่น ชมรมดนตรี ชมรมศิลป์ ซึ่งกิจกรรมหรือชมรมนั้นนอกจากจะสนองความต้องการของนักเรียนและจะเป็นวิธีการที่จะให้นักเรียนได้แสดงความสามารถพิเศษของเขาออกมา ยังอาจจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยครูอาจใช้กิจกรรมที่เขาจัดนั้นเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม อีกประการหนึ่ง อาทิเช่น การนำรายได้จากการแสดงหรือผลงานของนักเรียนมอบให้กับมูลนิธิหรือผู้ยากไร้ต่าง ๆ

¹สุชา จันทรเฒ, วัยรุ่น, หน้า 55.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 27.

5. ปัญหาการจกกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ในคานเกี่ยวกับการจกกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่ครูส่วนใหญ่ประสบคือ ปัญหาเกี่ยวกับคานงบประมาณ เวลา สถานที่ และบุคลากร ที่มีความรู้ความเข้าใจในการคานการจกกิจกรรม นอกจากนี้ในการจกกิจกรรมเสริมหลักสูตรยังขาดความร่วมมือ สนับสนุนจากผู้บริหาร ครูอาจารย์ และนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัย จันคารวรรณ ที่พบว่าปัญหาในการจกกิจกรรม ได้แก่ ขาดงบประมาณสนับสนุน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมกับหน้าที่ ครูไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าที่ควร และโรงเรียนไม่มีแผนงานในการจกกิจกรรมนักเรียน¹ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการขาดบุคลากรในการจกกิจกรรมที่มีความรู้ความสามารถนั้น เป็นสาเหตุเบื้องต้นประการหนึ่งที่ทำให้ครูไม่มีแนวความคิดในการที่จะจกกิจกรรมหรือหาวิธีการที่จะเร้าความสนใจจากครูหรือนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรม เพราะบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจกกิจกรรมยอมไ้รับการศีกษาและเข้าใจว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นนั้นตรงกับความสนใจและความต้องการของสมาชิกหรือไม่ ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ผู้จกกิจกรรมต้องคำนึงถึงเป็นประการแรก² ซึ่งกิจกรรมนั้นตรงกับความสนใจของเด็ก เขาจะมีความเต็มใจและให้ความร่วมมือในการจกกิจกรรมนั้น ๆ

สำหรับปัญหาคานงบประมาณเมื่อพิจารณาประเภทในการจกกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมคานการปกครองหรือการบริหาร เช่น สภานักเรียน กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมคานวิชาการ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมสหคานการ หรือกิจกรรมเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ ในแต่ละกิจกรรมต่างก็มีจุดประสงค์

¹วินัย จันคารวรรณ, "การบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 10" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศีกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 134.

²ชัชวาลย์ เสนาลักษณ์, "การจกกิจกรรมเสริมหลักสูตรของวิทยาลัยอาชีวศีกษาของรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 46.

ในการจัดแตกต่างกัน กิจกรรมบางประเภทผู้วิจัยมีความเห็นว่าไม่เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณมากนัก อาทิเช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เช่น การรณรงค์เรื่องความสะอาดของบ้านเมือง การบริจาคโลหิต ฯลฯ เนื่องจากกิจกรรม ประเภทนี้ จุดประสงค์ในการให้การนักเรียนมีความเสียสละ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเมตตากรุดา อยู่แล้ว ทางโรงเรียนควรจะเน้นให้มีการจัดกิจกรรมประเภทนี้ให้มาก อาจให้เป็นไปใน รูปชมรม เช่น ชมรมบำเพ็ญประโยชน์ ชมรมผู้นุรักษ์ธรรมชาติ ชมรมผู้รักษาความสะอาด แต่ทางโรงเรียนควรจะได้มีวิธีการประชาสัมพันธ์หรือโน้มน้าวจิตใจให้นักเรียนเห็นคุณค่า ของตนเองว่าเขาสามารถทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น เมื่อกิจกรรมเหล่านี้จัดขึ้นมาเป็น ประโยชน์ทั้งส่วนบุคคลและต่อส่วนรวมและทุกคนให้ความร่วมมือ ให้ความสนใจ ผู้บริหาร ก็ย่อมเห็นความสำคัญและพยายามจัดสรรเวลา สถานที่ และงบประมาณที่เหมาะสมให้

6. ปัญหาสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียน

ปัญหาในสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนนั้น ข้อที่ครูมีความ คิดเห็นว่า เป็นปัญหามากคือ นักเรียนที่ได้รับการตามใจจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองมากเกินไป จนสร้างนิสัยที่ไม่ดีให้แก่ นักเรียน เช่น ความฟุ้งเฟ้อ การขาดความอดทน การขาด ระเบียบวินัย นอกจากนี้ นักเรียนที่ขาดความรักความอบอุ่น ความเข้าใจจากพ่อแม่ ตลอดจนครอบครัวที่ไม่มีเวลาพูดคุยหรือทำกิจกรรมร่วมกับลูก ๆ ลักษณะบรรยากาศทาง บ้านเหล่านี้ นับเป็นปัญหาที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของนักเรียนทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ยนต์ ชุมจิต ที่พบว่า ปัญหาในการสอนจริยศึกษาประการหนึ่งคือ บิดามารดามักจะ ตามใจลูกหลานมากเกินไป¹ นอกจากนี้ ไชมอนส์ (Symonds) ยังพบว่า เด็กที่บิดา มารดาตามใจทุกอย่างจะเป็นเด็กที่คือคิ่ง ขาดความรับผิดชอบ ขาดระเบียบวินัย และ มักก่อความวุ่นวายในชั้นเรียนเพราะขาดความสนใจและขาดความสามารถในการควบคุม สมาธิให้มั่นคงได้ มีนิสัยขี้เกียจ เฉื่อยชา ชอบทำทุกอย่างระเบียบต่าง ๆ อีกทั้งมีความ

¹ ยนต์ ชุมจิต, "ปัญหาในการสอนจริยศึกษาของครูอาจารย์ในโรงเรียน ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจังหวัดราชบุรีและสมุทรสงคราม" (วิทยาลัยครูจอมบึง ราชบุรี, 2522), หน้า 54.

การก้าวร้าวคือสิ่ง ชอบโตแยงและสะเพร่าเลินเล่อ นอกจากนี้เด็กที่ถูกตามใจมากจะมีความรู้สึกสำคัญในตัวเองและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากเกินไป ชอบโอ้อวดและคุยโวต่อท่าน และไม่เคารพกฎเกณฑ์ ระเบียบสังคม นอกจากนี้เขาจะมีเพื่อนฝูงมากมายและพอใจที่จะเลียนแบบและเอาอย่างคนอื่นที่อยู่นอกครอบครัวของตน¹

นอกจากนี้ ศรีเรือน แก้วกังวาล ก็กล่าวไว้ในหนังสือ "วัยรุ่นไทย" ไว้ว่า เด็กที่ถูกตามใจจะมีความเคยชินกับความคิดที่ว่า เมื่อเขาต้องการอะไร เขาจะเป็น "ผู้ใด" เสมอไป ความพอใจของเขาคือ กฎหมาย ผู้นั้นจะลำบากอย่างไรก็ช่าง... เขาจะเป็นบุคคลที่ขาดความรับผิดชอบ เป็นบุคคลที่เป็นกาฝากของสังคม เพราะเขาไม่ได้เรียนรู้ที่จะเป็น "ผู้ให้" และไม่ได้เรียนรู้ที่จะสะกิดสันความอยากและความเอาแต่ใจ² เด็กที่ถูกตามใจจากบิดามารดาที่ สุชา จันทรเฒ่า ได้กล่าวว่า เด็กที่ถูกตามใจมากเกินไปจะเป็นเด็กที่เห็นแก่ตัว ทำอะไรเอาแต่ใจตน มักจะเรียกร้องหรือบังคับให้คนทำตามความต้องการของเขา ไม่มีความอดทนและไม่สามารถที่จะต่อสู้หรืออดทนต่อความผิดหวังได้และจะไม่มี ความรับผิดชอบ³

สำหรับเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ขาดความรักความอบอุ่น หรือจากครอบครัวที่บิดามารดาไม่มีเวลาจะพูดคุย ทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวนั้น ในข้อนี้ครูมีความคิดว่าจะ เป็นปัญหาต่อการปลูกฝังจริยธรรม ซึ่ง สุชา จันทรเฒ่า ได้กล่าวไว้ว่า เด็กที่ขาดความรักความสนใจรักใคร่จากบิดามารดา หรือบิดามารดาทุร้าย จะทำให้เด็กขาดความมั่นคง รู้สึกว่าตนเองอยู่อย่างโดดเดี่ยว มีความน้อยเนื้อต่ำใจ จะพยายามทำให้

¹Symonds, P.M., The Psychology of Parent-Child Relationship (New York: Appleton Century, 1939), อ้างถึงใน นิภา นิชยานน, การปรับตัวและบุคลิกภาพ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สารศึกษา, 2520), หน้า 197-198.

²ศรีเรือน แก้วกังวาล, "วัยรุ่นไทย : ภาพสะท้อนจากมุมหนึ่ง," ใน วัยรุ่นที่เป็นปัญหา (กรุงเทพมหานคร: โอเคียนส์โตร์, 2523), หน้า 163.

³สุชา จันทรเฒ่า, วัยรุ่น, หน้า 84.

ผู้อื่นสนใจตนเอง ไม่ว่าในทางที่ดีหรือเลว มีนิสัยเกรง มองโลกในแง่ร้าย มีความประพฤติก
ในทำนองแข็งข้อต่อต้าน มีความยากลำบากในการที่จะทำตัวให้คนอื่นรักใคร่เมตตาและเด็ก
ผู้นั้นจะขาดความรักใคร่เห็นใจผู้อื่น¹ บิดามารคียบางคนอาจจะมีเวลาจำเป็นในการระ
หน้าที่การงานมาก เช่น พ่อแม่ที่ธุรกิจ พ่อแม่ที่สังคม ซึ่งพ่อแม่ของนักเรียนในกรุงเทพ
มหานครมักจะอยู่ในกรณีนี้คือ มีชีวิตที่เร่งร้อนและแข่งขันทางการงานและเศรษฐกิจ เมื่อ
บิดามารดาไม่มีเวลาให้เขา ปล่อยให้เขาต้องรับผิดชอบต่อชีวิตและปัญหาของตนเองตาม
ลำพัง ซึ่งบางครั้งอาจไม่เหมาะสมกับวัย นอกจากนี้เขาจะพยายามหาความมั่นคงทางใจ
จากเพื่อนร่วมกลุ่ม ซึ่งถ้าได้เพื่อนไม่ดี อาจชักนำกันไปก่อความเสียหายได้²

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ในกรณีที่บิดามารดาแม่จะมีหน้าที่การงาน
หรือธุรกิจมาก แต่ควรจะใช้เวลาช่วงหนึ่งที่มีโอกาสได้พบปะกับลูก ๆ ของตน หรือมี
กิจกรรมร่วมกันในครอบครัว อาทิเช่น มีการรับประทานอาหารร่วมกันอย่างพร้อมหน้า
พร้อมตา การทำงานอดิเรกอื่น ๆ เช่น การปลูกต้นไม้ ดูภาพยนตร์ ฯลฯ เป็นต้น การ
ที่เด็กและบิดามารดาได้ใกล้ชิดสนิทสนมกันจะทำให้เกิดความผูกพัน ความไว้วางใจ มีปัญหา
สิ่งใดก็จะเล่าหรือปรึกษาให้บิดามารดาฟัง เพื่อระบายความทุกข์หรือช่วยกันแก้ไขปัญห
นอกจากนี้การทำกิจกรรมร่วมกันจะช่วยในด้านให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็น
ประโยชน์ ไม่ไปเที่ยวเตร่ก่อความวุ่นวาย หรือไม่ไปในสถานที่ที่ไม่สมควร ซึ่งนอกจาก
จะเป็นการเพาะนิสัยพุ่มเฟิยแล้วยังจะนำไปในทางเสื่อมเสียในที่สุดได้

นอกจากนี้บิดามารดาควรจะให้เด็กรู้เสมอว่า เขาเป็นสมาชิกที่สำคัญ
คนหนึ่งของบ้าน และให้รู้จักรับผิดชอบในกิจการที่เขาพอจะรับผิดชอบได้ ในบางกรณีอาจ
ให้เด็กได้มีโอกาสรับรายจ่ายของครอบครัว เพราะบางครั้งนักเรียนอาจฟังเพื่อ
ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายตามเพื่อนที่มีฐานะดีหรือตามแฟชั่น การที่ให้เด็กได้มีโอกาสรับภาระของ

¹ สุชา จันทร์แอม, วัยรุ่น, หน้า 84.

² ศรีเรือน แก้วกังวาล, "วัยรุ่นไทย : ภาพสะท้อนจากมุมหนึ่ง," ใน วัยรุ่น
ที่เป็นปัญหา, หน้า 166.

ครอบครัวจะช่วยให้เขามีความคิด รู้ว่าตนควรจะใช้จ่ายอย่างไร เพื่อไม่ให้พ่อแม่ลำบาก แต่ทั้งนี้พ่อแม่ก็ต้องเข้าใจเหมือนกันว่าบางครั้งเด็กเองก็มีความรู้สึกอยากจะทำอะไร เหมือนเพื่อน เทียมหน้าเทียมตาเพื่อน เช่น เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย แต่บิดามารดาก็ควรหัดให้เด็กได้รู้จักใช้จ่ายเป็น รู้จักตัดสินใจควยตนเองภายใต้คำแนะนำอันมีเหตุผล และละมุนละม่อมของบิดามารดา เพื่อให้เขาน้อยเนื้อต่ำใจหรือเกิดเป็นปมค้อย ไม่ว่างจะเป็นการเลือกซื้อเสื้อผ้า สิ่งของเครื่องใช้ การเลือกคบเพื่อน หรือความประพฤติด้านอื่น ๆ ซึ่งผู้ปกครองบิดามารดาควรถือเป็นหน้าที่เช่นกันในการที่จะต้องช่วยกันอบรมคุณธิชาของตน ไม่ควรหวังพึ่งครูแต่เพียงฝ่ายเดียว เพราะถึงแม้ครูจะเป็นผู้ปกป้องดูแลความคุ่มนักเรียนที่เฉพาะยามอยู่ในโรงเรียนหรือเท่าที่โอกาสจะอำนวยให้ แต่เด็กจะใช้เวลาอีกส่วนหนึ่งที่บ้านซึ่งอยู่ในวิสัยที่ผู้เป็นบิดามารดาจะสามารถดูแลให้ความรักความเอาใจใส่เด็กในปกครองได้ นอกจากนี้บิดามารดาหรือผู้ปกครองก็ควรให้ความร่วมมือในการไปรวมกิจกรรมกับทางโรงเรียนตามโอกาสต่าง ๆ เช่น วันปฐมนิเทศ หรือมีการพบปะปรึกษาหารือกันเพื่อให้ที่บ้านและทางโรงเรียนมีการอบรมและปลูกฝังเด็กให้เป็นไปในแนวเดียวกัน

7. ปัญหาสถานสภาพแวดล้อมในสังคมภายนอกโรงเรียน

เกี่ยวกับปัญหาจากสังคมภายนอกโรงเรียน ครูมีความคิดเห็นว่า ข้อที่เป็นปัญหามากคือ คนไทยยังมีนิสัยขาดความร่วมมือรวมใจในการรักษาสาธารณสมบัติ นอกจากนี้สภาพแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร อาทิเช่น มลภาวะ การจราจร สภาพอากาศ สิ่งเหล่านี้ทำให้ประชาชนในกรุงเทพมหานครสุขภาพจิตเสีย ซึ่งบางครั้งประพฤติดันโดยมิได้คำนึงถึงจริยธรรมใด ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อดัมส์ เอฟ อดัมส์ (Thomas F. Adams) พบว่า สภาพภูมิอากาศมีอิทธิพลต่อการเกิดอาชญากรรม กล่าวคือ เขตที่มีอากาศร้อนหรืออบอุ่นจะมีอาชญากรรมมากกว่าในเขตหนาว¹ จะเห็นได้ว่าดินฟ้าอากาศ

¹ Thomas F. Adams, Introduction to the Administration of Criminal Justice (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall Inc., 1980), pp. 79-80, อ้างถึงใน ไชยยศ เหมะรัชตะ และคนอื่น ๆ, รายงานการวิจัยเรื่องปัญหาสังคมที่มีผลต่อความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของชาวกรุงเทพมหานคร (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 56.

ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อจริยธรรมของบุคคล นอกจากนี้ครุมีความคิดเห็นว่า การที่ประชาชนขาดความซื่อสัตย์ สุจริต ซากระเบียวินัย ซาความยุติธรรมนั้น ส่วนหนึ่ง เพราะคิดว่าแม้นุรักษากฎหมายก็มีได้ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี เอกวิทย์ ฌ ดลาง กล่าววว่า ในสังคมปัจจุบันเกิดความสับสนหวั่นไหว คนรู้ดีกว่าชั่ว นอกจากนี้จะหาบุคคลที่ควรจะกราบไหว้ได้โดยไม่ละอายใจก็มีอยู่น้อย ทำให้เด็กไม่มีแบบอย่างที่ดีที่จะเดินตามได้ และการที่ประชาชนมีทัศนคติต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลในแง่ลบนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของคณะกรรมการการวิจัยของรัฐบาล ซึ่งได้ศึกษาวิจัยกรณีที่ประชาชนทั่วไปไม่ภาพพจน์ที่ไม่ดีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนรู้สึกผิดหวังต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำรวจชั้นผู้ใหญ่ เจ้าหน้าที่มักจะมีบังคับใช้กฎหมายเพื่อเกื้อกูลต่อคนรวยและคนที่มีอิทธิพล ไม่จริงจังในการพิทักษ์คนจนและคนอ่อนแอ นอกจากนี้ประชาชนยังผิดหวังในเรื่องที่ตำรวจได้ทำให้เพื่อนพ้องและญาติพี่น้องต้องประสบความทุกข์ยากเดือดร้อน²

อย่างไรก็ตามบุคคลในสังคมไม่เฉพาะข้าราชการซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือข้าราชการกรมกองใด หรือจะเป็นข้าราชการหรือไม่ ก็ควรจะมีปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านความประพฤติทุกด้าน เช่น ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความยุติธรรม เป็นต้น ซึ่งผู้ที่เป็นผู้ใหญ่ระดับชาติก็ควรจะทำตนเป็นเยี่ยงอย่างด้วย เช่น บรรคานักการเมือง ข้าราชการระดับสูง เพราะเชื่อว่าเด็กจะไม่มีความคิดที่จะชั่วเองถ้าไม่มีตัวอย่างให้เห็น³ เช่น เรื่องการโกงกินกันในวงราชการหรือการทำตัวฟุ้งเฟ้อ เช่น มีการจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ งานชุมนุมศิษย์เก่า งานแสดงแฟชั่นโชว์ต่าง ๆ บุคคลในสังคมในทุกวงการจึงควรเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความประพฤติ เช่น ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความยุติธรรม เป็นต้น ดร.วีระ บำรุงรักษา ได้กล่าวว่า การสอนจริยธรรมให้ได้ผลดีวิธีหนึ่งคือ การให้เห็นตัวอย่างเพื่อให้เกิดศรัทธาที่จะปฏิบัติตาม

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย, หน้า 20.

² Bangkok Post, November 13, 1982, p.4.

³ เหม็บบางเบ็ค, สยามชัย 3 (สิงหาคม 2526): 5.

แนวการสอนวิธีหนึ่งคือ การใช้บุคคลตัวอย่าง เป็นแบบอย่างให้นักเรียนปฏิบัติตาม ชักนำให้เกิดความศรัทธา¹ สำหรับนักเรียนอาชีวศึกษาเป็นนักเรียนที่กำลังอยู่ในวัยรุ่น บุคคลตัวอย่างสำหรับเด็กในวัยนี้จึงควรเป็นบุคคลที่นักเรียนให้ความชื่นชอบหรือคลั่งไคล้ (Crazy) และวิธีการที่จะใช้ปลุกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมก็จะเป็นไปในรูปที่อยู่ในความสนใจของนักเรียนในวัยนี้ด้วย อาทิเช่น การปลุกฝังค่านิยมอันดีงาม ประเภท วงดนตรีที่เป็นไปในรูปเพลงสร้างสรรค์สังคม โดยรัฐบาลอาจจะขอความร่วมมือจาก วงดนตรีที่กำลังอยู่ในความนิยมของวัยรุ่น ผลิตเพลงที่เป็นไปในลักษณะชักจูงหรือชี้แนะให้นักเรียนเกิดความคิด ตระหนักถึงปัญหาและเกิดความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมขึ้นมา สำหรับกรณีนี้เห็นว่าเป็นที่น่ายินดีที่ปัจจุบันนี้วงดนตรีที่ได้มีการผลิตเพลงที่เรียกว่า เพลงสร้างสรรค์เป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามในการเรียนการสอนแนวบาทเรียนจะมีความขัดแย้งกับความเป็นจริงในสังคม เช่น เรื่องความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความจริงใจ ซึ่งนักเรียนอาจจะโต้แย้งว่าสิ่งนั้นไม่ปรากฏให้เห็นในสังคมอย่างแท้จริง ยิ่งกว่านั้นยังกลับเป็นไปในทางตรงกันข้ามกับที่ครูสอนเสียอีก ดังนั้นครูจึงควรใช้วิธีการสอนที่จะสามารถชี้แนะให้เห็นถึงข้อดีและข้อเสีย สิ่งใดถูก สิ่งใดผิด หรือสิ่งใดควรปฏิบัติตามหรือไม่ ดังที่นิเชค สุนทรพิพัฒน์ ไก่กล่าวไว้ว่า ในบางครั้งความคิดก็ช่วยสร้างความถูกต้องและความเดวกก็ช่วยสร้างความดีได้ ความทุกขนั้นสร้างความสุขให้ชาติ ถ้าไม่มีตัวเปรียบเทียบต่าง ๆ ขณะนี้แล้วก็อาจจะจัดจริยศึกษาให้ไต่ลมไม้ได้²

นอกจากนี้จากการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นว่าสังคมแวดล้อมมีสภาพย่ำแย่ให้นักเรียนไปในทางเสื่อมเสียไต่ลมไม้ อาทิเช่น สถานเริงรมย์ ลานสเก็ตต่าง ๆ จึงควรจะได้มีการเข้มงวดกวดขันให้มากขึ้นในการที่จะอนุญาตให้เด็กเข้าไปในสถานเริงรมย์ประเภทต่าง ๆ และจะต้องมีการร่วมมือกับผู้ประกอบการให้มีการประสานงานกันให้กระทำกันอย่างจริงจัง โดยผู้จัดตั้งสถานเริงรมย์ไม่ควรจะคำนึงถึงผลประโยชน์ทางการค้าของตนมากจนเกินไปโดยไม่คำนึงถึงว่าการดำเนินกิจการของตนจะเป็นพิษ เป็นภัยต่อเยาวชน เช่น

¹กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย, หน้า 34.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 32.

การจัดให้มีโชว์ เบลี้อยู่ในลานสเกต¹ ที่ได้มีการจับกุมผู้แสดงและเจ้าของสถานประกอบการ
ไปแล้วนั้น เป็นต้น ซึ่งเป็นภาระของเจ้าหน้าที่ของบ้านเมืองที่จะต้องดูแลและติดตามจับกุม
ให้เป็นไปอย่างเคร่งครัด อีกทั้งทางภาครัฐบาลก็ควรจะได้มีการจัดสถานที่ให้เยาวชนได้
ไปเล่นกีฬาหรือไค่สนุกสนานในศูนย์เยาวชน แทนการไปมั่วสุมในแหล่งเร่ร่อนซึ่งกล่าว
ซึ่งสอดคล้องกับที่ นิเชต สุนทรพิทักษ์ กล่าวว่

การที่เด็กของเราเข้าไปในทุกระดับ โรงเรียน โรงละคร เพราะไม่มีตัวเลือก
ของเสริมตัวดีใหม่มากที่สุด ทั้งห้องสมุด สนามกีฬา พิพิธภัณฑ์ทุกชนิด วิทยุการ
ต่าง ๆ และส่วนสาธารณะของทำให้เต็มที่และมีระเบียบวินัย เป็นตัวอย่างที่ดี
ไม่ใช่สักแต่ว่าทำ มิฉะนั้นก็จะสร้างความเลวมากกว่าความดี²

ปัญหาในค่านิยมแนวล้าสมัยในสังคมนี้ นับว่าเป็นปัญหาใหญ่ยากจะแก้ไขได้
ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของครูที่กล่าวว่า ปัญหาในค่านิยมต้องแก้ไขในระดับรัฐบาลและ
ต้องการความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย ต้องมีการแก้ไขค่านิยมของประชาชน ซึ่งการแก้ไข
ดังกล่าวต้องใช้เวลายาวนาน ทั้งนี้ต้องแก้ไขที่ปัญหาเศรษฐกิจของประชาชนเป็น
พื้นฐาน อีกทั้งค่าครองชีพในกรุงเทพมหานครที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ยังส่งผลกระทบต่อ
การกระทำผิดและการกระทำทุจริตต่อหน้าที่ของข้าราชการและลูกจ้างของรัฐบาลอีกด้วย
เพราะเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าอัตราเงินเดือนในปัจจุบันของข้าราชการและลูกจ้าง
ของรัฐแทบจะไม่สามารถทำให้ผู้รับดำรงตนอยู่ได้ในสังคมปกติ จึงแทบจะเป็นไปไม่ได้เลย
ที่ว่าข้าราชการและลูกจ้างของรัฐจะดำรงชีพพออยู่ได้โดยอาศัยเงินเดือนของรัฐแต่เพียง
อย่างเดียว ดังนั้นจึงปรากฏเสมอว่ามีข้าราชการและลูกจ้างของรัฐไปทำงานหารายได้
พิเศษอย่างอื่นด้วย สำหรับผู้ที่ไม่สามารถหารายได้ทางอื่นก็หันมากระทำการทุจริตต่อหน้าที่
เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง³ ปัญหาทางเศรษฐกิจของประชาชนจึงเป็นปัญหาใหญ่

¹ "5 สาวโชว์ เบลี้อยู่กลางลานสเกตยัดเยียดเซ็กส์มอมเยาวชน," เคลนิวิสต์
(26 พฤษภาคม 2528): 20.

² กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย, หน้า 40.

³ ไชยยศ เหมะรัชตะ และคณะ, ปัญหาสังคมที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยใน
ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของชาวกรุงเทพมหานคร, หน้า 48.

ที่ค่อนข้างถึง เพราะมีความเชื่อว่าการที่คนมีเศรษฐกิจดีจะทำให้เขามีความพอใจในชีวิต
ความเป็นอยู่ มีความวิตกกังวลน้อย มีความก้าวร้าว¹ แต่อย่างไรก็ตามเศรษฐกิจก็
มิได้เป็นสาเหตุเพียงประการเดียวของปัญหาจริยธรรมของบุคคล ปัจจัยอื่นก็มีความสำคัญ
และไม่ลดกระทบต่อจริยธรรมของบุคคลด้วย อาทิเช่น การหลាកไหลการเข้ามาของ
วัฒนธรรมตะวันตก การอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลของสื่อมวลชนก็จะกล่าวต่อไป

8. ปัญหาค่านิยม

ครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
ปัญหาในการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมอันเนื่องมาจากสื่อมวลชนคือ สื่อมวลชน
บางประเภทก่อให้เกิดการยั่วทางกามารมณ์และทำให้ศีลธรรมเสื่อมทราม โดยเฉพาะ
ภาพยนตร์ นั้นมิได้มีการควบคุมคุณภาพแต่ ลักษณะดังกล่าวอย่างเข้มงวด ซึ่งทำให้นักเรียน
ใครจะเลียนแบบไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ ประเภทวิทยุ วิทยุ ภาพยนตร์เพลงสมัยใหม่ หรือ
ภาพยนตร์ เกี่ยวกับแก๊งวิทยุต่าง ๆ อีกทั้งสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ยังเน้นธุรกิจ
มากกว่าคุณภาพและการบริการสาธารณะ ปัญหาต่าง ๆ นี้สอดคล้องกับผลการสัมมนา
ของสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติร่วมกับ
กรมประชาสัมพันธ์ ที่กล่าวว่า นิติสารและวารสารบางประเภทมีการจัดทำเพื่อการค้า
แสวงหาผลกำไร เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ ความรุนแรง ก้าวร้าว ความหวาดเสียว
เป็นต้น² ส่วนการสัมมนาของกรมประชาสัมพันธ์ก็พบว่า ภาพยนตร์ไทยส่วนใหญ่เป็น

¹ Teruo Matsushita, Crime in Japan. A Research for the Causes of Law and Decreasing Criminality, Resource Material Series No.12, Fuchu, Tokyo, Japan, UNAFEI, pp. 36-46,
และคณะ, ปัญหาสังคมที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของชาวกรุงเทพมหานคร, หน้า 65.

² บำรุง สุขพรรณ, บทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่และปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อเยาวชนไทย, หน้า 145-146.

ภาพยนตร์ ประเภทนวนิยายที่ขาดคุณค่าและค่านิยมที่ดี และการผลิตภาพยนตร์ต่าง ๆ มีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกันคือ เพื่อการค้ามากที่สุด¹

เมื่อพิจารณาปัญหาดังกล่าวจะเห็นว่า มีความเป็นเหตุเป็นผลสืบเนื่องซึ่งกันและกัน ที่ครูพบว่า ปัญหาในด้านสื่อมวลชนบางประเภทก่อให้เกิดการยั่วยงทางกามารมณ์นั้น อาจเป็นด้วยเหตุที่นักเรียนในระดับนี้อยู่ในวัยที่มีการเจริญเติบโตและมีการเปลี่ยนแปลงในร่างกายเกิดขึ้นหลายประการ ความรู้สึกทางเพศก็เริ่มขึ้นในวัยนี้² แต่อย่างไรก็ตามเนื่องด้วยวัฒนธรรม ประเพณี ของไทยมาแต่ครั้งโบราณกาล ทำให้ถือว่าเพศศึกษาเป็นเรื่องที่น่าปกปิด น่าอับอาย เมื่อยังปิดบังก็ยิ่งเหมือนเป็นการยั่วยงให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น สุชา จันทรเฒ่า กล่าวว่า วัยรุ่นมักเกิดความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งที่จะเกิดขึ้นในภายหน้า หรือสิ่งที่ได้รับการปิดบัง โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องราวของเพศตรงข้าม เช่น พยายามแสวงหาความเร้นลับ เกี่ยวกับ เรื่องการสืบพันธุ์ และเรื่องเกี่ยวข้องกับอวัยวะเพศตรงข้าม³ นอกจากนี้เรื่องดังกล่าวจะได้รับความสนใจจากวัยรุ่นแล้วในสังคมภายนอกก็ยังเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจและความนิยมเช่นกัน เมื่อนักเรียนมีความสนใจในเรื่องดังกล่าวมาก อีกทั้งนักเรียนไม่มีผู้ชี้แนะในทางที่เหมาะสม เขาจึงพยายามค้นคว้าศึกษา ใคร่ทดลองด้วยตนเอง (ซึ่งทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาในภายหลัง) และความสนใจของวัยรุ่นและบุคคลในสังคมทั่วไปดังกล่าวทำให้นิตยสารและภาพยนตร์ ที่มีเนื้อหาส่อไปในเรื่องเพศได้รับความนิยม ซึ่งจะพบได้โดยทั่วไปว่าปัจจุบันมีนิตยสารประเภทดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ภาพยนตร์ ต่างประเทศประเภทรัก ๆ โกร่ง ๆ ของวัยรุ่นวัยเรียนก็ได้รับความนิยมอย่างสูง ซึ่งในภาพยนตร์ บางเรื่องมีภาพและบทสนทนาที่ไม่เหมาะสมกับผู้ชมซึ่งเป็นวัยรุ่น แม้ภาพยนตร์ ดังกล่าวจะเป็นภาพยนตร์ ต่างประเทศซึ่งมีความแตกต่างจากประเทศไทยในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านกรอบรมเลี้ยงดู วัฒนธรรม

¹ กรมประชาสัมพันธ์, การสัมมนาเรื่องนโยบายแห่งชาติ (กรุงเทพมหานคร: กรมประชาสัมพันธ์, 2521), หน้า 67-72.

² สุชา จันทรเฒ่า, วัยรุ่น, หน้า 6.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 22.

ประเพณี ฯลฯ แต่นิสัยของชาวไทยประการหนึ่ง คือ ชอบเลียนแบบและรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาโดยไม่มีการพิจารณาว่าเหมาะสมกับค่านิยมและสังคมไทยหรือไม่ คิดเพียงว่าการทำตามแบบฝรั่งหรือชาติตะวันตกเป็นของโก้ ประกอบกับในประเทศไทยยังมิได้มีการจำกัดอายุผู้เข้าชมบางประเภท ทำให้เด็กไทยรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาเป็นแนวปฏิบัติได้ ในระยะ 2 ปีที่ผ่านมาจะพบว่าแม้แต่ในประเทศไทยเองก็ได้มีการสร้างภาพยนตร์ ที่มีฉากวิญญูทางกามารมณ์และเปิดฉายโดยทั่วไปทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ซึ่งผู้สร้างภาพยนตร์ ประเภทนี้ทางก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์และถูกโจมตีจากบุคคลในวงการเดียวกันเป็นอย่างมาก¹ อนึ่งการสร้างภาพยนตร์ หรือการออกนิตยสารประเภทนี้ ซึ่งงบประมาณในการลงทุนต่ำและใช้เวลาในการผลิตค่อนข้างน้อยแต่ได้รับความนิยมมาก จึงทำให้ผู้จัดทำและผู้สร้างภาพยนตร์ คำนึงถึงแต่ผลกำไรและการค้าเท่านั้น โดยมิได้มีการคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อเยาวชนซึ่งมีโอกาสได้ชมบริการของตน

ปัญหาจากผลการวิจัยดังกล่าวจึงควรได้มีการรณรงค์ขยับภาพยนตร์ ดังไทยและต่างประเทศที่มีฉากวิญญูทางกามารมณ์และลักษณะที่ทำให้ศีลธรรมเสื่อมทราม เช่น ให้มีการจำกัดจำนวนภาพยนตร์ ทางประเทศที่มีเนื้อหาและภาพที่ขัดต่อวัฒนธรรมและค่านิยมอันดีงามของเรา และควรจะได้มีการสนับสนุนทางค่านงบประมาณในการที่จะสร้างสรรค์ภาพยนตร์ ที่มีเนื้อหาสาระและคุณค่าออกฉายให้แพร่หลาย มีการให้รางวัลภาพยนตร์ สร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมอันดีงาม และในอนาคตควรจะได้มีการแบ่งประเภทภาพยนตร์ และจำกัดอายุผู้เข้าชมภาพยนตร์ ตามประเภทต่าง ๆ ทั้งนี้ต้องได้รับความร่วมมือจากเอกชนผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมดูแลควรมีให้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวใด ๆ ทั้งสิ้น

สำหรับในค่านิตยสารนั้น ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจสอบควรมีการปฏิบัติตามหน้าที่อย่างเคร่งครัด ค่านผู้ผลิตเองก็มีการรวมตัวกันเพื่อเป็นพลังในการครองป้องกันความไม่ถูกต้อง ตลอดจนเกื้อหนุนพัฒนาผู้ผลิตด้วยกันเองที่จะร่วมกันเสนอ

¹ ส. อาสนจินดา, "ผ้าโลกบันเทิง," ภาพยนตร์บันเทิง 11 (ธันวาคม 2527): 813

ผลงานที่มีคุณค่าต่อสังคมและเยาวชนของชาติ แต่ทั้งนี้สถาบันการศึกษาเองและสถาบันครอบครัวก็มีบทบาทไม่น้อยในการที่จะช่วยปลูกฝังและสร้างเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านหนังสือมาแต่เล็ก ๆ ทั้งนี้ให้มีรสนิยมที่ดีในการอ่านและเลือกหนังสือเป็น อีกทั้งชี้แนะความถูกต้องเหมาะสมในสิ่งพิมพ์หรือสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ อีกด้วย

สรุปความคิดเห็นของครูต่อปัญหาต่าง ๆ

เมื่อพิจารณาในปัญหาทุก ๆ ด้านปรากฏว่า ครูมีความคิดเห็นว่าสื่อมวลชนเป็นปัญหามากที่สุดต่อการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่นักเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญผา นวลละออ ที่พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อมวลชนว่า โทรทัศน์มีอิทธิพลในการสร้างปัญหาให้เกิดมากที่สุด บางครั้งการเผยแพร่ภาพและข่าวสารทำให้เด็กมีจิตใจเสื่อมลง มีค่านิยมผิด ๆ เช่น รายการบางรายการรับเอาอารยธรรมตะวันตกเข้ามา บางรายการมีความฟุ้งเฟ้อ การโฆษณาที่ใช้ภาษาไม่ถูกต้องและกิริยาท่าทางแปลก ๆ ที่วัยรุ่นลอกเลียนแบบที่ไม่ดีมา ภาพยนตร์ละคร ที่ฉายทางโทรทัศน์เป็นแหล่งยั่วยุให้เกิดปัญหาจริยธรรมทำให้นักเรียนใจแตก เลียนแบบในสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับวัย เป็นอันตราย และไม่สมควรนำมาเผยแพร่ให้นักเรียนเห็นตัวอย่างที่ไม่ดี อีกทั้งหนังสือพิมพ์ชอบเสนอข่าวที่โหดร้ายทารุณ เช่น คดีข่มขืน การปล้นจี้ ฆาตกรรมแบบแปลก ๆ หนังสือพิมพ์บางฉบับลงนวนิยายประเภทประโลมโลกใช้คำพูดไม่เหมาะสม นอกจากนี้สื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์วิทยุ ส่วนใหญ่มีส่วนในการช่วยเหลือ แก้ไข พัฒนาจริยธรรมน้อย ให้การสนับสนุนทำให้เกิดผลในทางลบมากกว่าทางบวก เพราะนักเรียนจะมองสังคมอย่างเห็นแก่ตัว การพัฒนาจริยธรรมขาดความร่วมมือจากสื่อมวลชนและสื่อมวลชนก่อให้เกิดปัญหามากในปัจจุบัน¹

จากการวิจัยของ บำรุง สุขพรรณ ในเรื่องบทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่และปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อเยาวชนไทย ซึ่งได้สอบถามเกี่ยวกับการรับฟัง

¹บุญผา นวลละออ, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทครูสอนสังคมศึกษาในการพัฒนาจริยธรรม," หน้า 138-139.

วิทยุ โทรทัศน์ และอ่านหนังสือพิมพ์ ว่านักเรียนสนใจที่จะรับฟังและอ่านมากน้อย เพียงใด ใ้รับคำตอบจากนักเรียนคือ เปิดเครื่องรับวิทยุเป็นประจำ ร้อยละ 75.60 เปิดเครื่องรับโทรทัศน์เป็นประจำทุกวัน ร้อยละ 95.00 อ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำทุกวัน ร้อยละ 39.50 และไปชมภาพยนตร์ นาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 51.00¹ จะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของประชาชนและเยาวชนเป็นอย่างมาก

นอกจากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และภาพยนตร์ ที่ฉายตามโรงภาพยนตร์ โดยทั่วไปแล้ว ปัจจุบันเทคโนโลยีเจริญขึ้น วิดีโอเทปได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น แม้เมืองไทยยังไม่ถึงขั้นที่ผู้คนจะซื้อหา เครื่องเล่นวิดีโอมาใช้ตามครัวเรือนอย่างแพร่หลายเหมือนเครื่องรับวิทยุหรือโทรทัศน์ แต่ตามสถานที่แห่งบริการสาธารณะต่าง ๆ ก็มีการเปิดฉายภาพยนตร์ วิดีโอบริการแก่ลูกค้าอย่างครึกโครม โดยที่วิดีโอเทปเหล่านั้นเป็นภาพยนตร์ ที่มีคณะกรรมการตรวจของทางราชการ ทำให้มีภาพยนตร์ ที่บันทึกไว้เป็นภาพยนตร์ ที่ช่วยการมรดกเพราะปัจจุบันที่ดัชนีในการกลั่นกรองเรื่องราวที่บันทึกไว้ในวิดีโอเทปนั้น ยังไม่มีมาตรฐานใด ๆ ที่จะควบคุมให้เข้ากับกรอบศีลธรรมจรรยา เหมือนกับการเซ็นเซอร์ภาพยนตร์ หรือบทละครที่ห้ากั้นอยู่ตามกฎหมายในเวลาใด² แต่การวิจัยครั้งนี้มีได้ศึกษาเกี่ยวกับสื่อมวลชนประเภทนี้ จึงขอลาดูถึงสื่อประเภทนี้โดยสังเขปเท่านั้น

การที่สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อสังคมมาก โดยเฉพาะกับนักเรียนนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การโฆษณามีส่วนสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อในการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในค่านิยมที่เพาะนิสัยให้นักเรียนฟุ่มเฟือย เช่น ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่ได้รับความนิยมและมียอดจำหน่ายสูงสุดในปัจจุบันพบว่า ใช้น้ำหนักในการโฆษณามากที่สุด หรือแม้แต่หนังสือพิมพ์สยามรัฐและเดลินิวส์ที่เนื้อหาจะเน้นหนักไปในทางการเมืองและเศรษฐกิจตามลำดับก็มีการใช้น้ำหนักในการโฆษณามากเป็นอันดับสอง นอกจากนี้เนื้อหาที่เข้ามากรองลงไปคือ เกี่ยวกับชาวสังคมและ

¹บำรุง สุขพรรณ, "บทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่และปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อเยาวชนไทย," หน้า 169.

²"วิดีโอกับเด็กวัยรุ่น," สยามรัฐ (14 กรกฎาคม 2525): 5.

ภาพ¹ ซึ่งโดยทั่วไปเราจะพบข่าวสังคมในรูปงานเลี้ยงสังสรรค์ งานชุมนุมศิษย์เก่า ซึ่งเป็นภาพของผู้บริหารประเทศระดับสูงและบุคคลในสังคมชั้นสูง นอกจากนี้ยังเป็นภาพการ จัดแสดงแฟชั่นโชว์ทั้งชาวไทยและต่างประเทศ กิจกรรมที่ฟูมฟักเพื่อของสังคมชั้นสูงเหล่านี้ ใ้ทำให้เยาวชนของเราคิดว่า เป็นสิ่งที่ไม่ผิดถ้าจะทำตามแบบอย่างผู้ใหญ่บ้าง ซึ่งจะได้ เสนอถึงข่าวการสังสรรค์ของสมาคมศิษย์เก่าทั้งหลาย สมาคม หรือสถาบันต่าง ๆ มีรูป ผู้มาในงานแต่งงานหรือในเมื่อถือแก้วเหล้าบาง ถือนูหรือบาง มีรูปการเต้นดิสโกบาง เด็ก ๆ ที่เห็นภาพเหล่านี้จึงถูกปลูกฝังค่านิยมที่ผิด ๆ ไปทีละน้อยโดยไม่รู้ตัว จนในที่สุด กลายเป็นว่าใครแต่งตัวเซ็กซี่กลายเป็นปกติ ใครไม่กินเหล้าสูบบุหรี่หรือเต้นดิสโก้ก็จะเป็น คนที่ล้าสมัย² นอกจากนี้รายการบันเทิงประเภทอื่น ๆ ทางโทรทัศน์ เช่น รายการละคร โทรทัศน์ หรือภาพยนตร์โทรทัศน์ ซึ่งก็มีเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องในสังคมชั้นสูงหรือ ครอบครัวยุคใหม่ที่มีความเป็นอยู่ที่ดี และเรื่องลงเอยด้วยความสุข อีกทั้งบรรดาเกมโชว์ การ ดึงโชค จับฉลากต่าง ๆ ก็เป็นการเพาะนิสัยให้ประชาชนและเยาวชนรอโชค (ซึ่งเป็น ไปโดยยาก) และขาดความอดสาหะพากเพียร เนื้อหาจากสื่อมวลชนทั้งด้านความประพฤติ ทางเพศ การเสนอภาพหวาดเสียวต่าง ๆ ก็เป็นการส่งเสริมให้เยาวชนเห็นการกระทำ เหล่านั้นเป็นของปกติ เพราะการที่เด็กได้เห็นภาพซ้ำ ๆ กันอยู่เสมอเป็นสิ่งที่ทำให้ภาวะ จิตใจและทัศนคติของเด็กคล้อยตามเรื่องราวและพฤติกรรมในภาพยนตร์ไปได้โดยไม่รู้ตัว และการที่เด็กได้เห็นพฤติกรรมแบบหนึ่งแบบใดอยู่เสมอแล้วจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก อย่างถาวรกว่าการแสดงให้เห็นพฤติกรรมบางอย่างให้เห็นเป็นครั้งคราว³

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ บารุง สุขพรรณ, หนังสือพิมพ์ไทย (แผนกอิสระวารสารศาสตร์และ สื่อมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2522), หน้า 77-85.

² เด็พนิวส์ (นามแฝง), "เยาวชนไทยกับค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง," ข่าวพาณิชย์ (2 กันยายน 2523): 8.

³ สุชา จันท์เอม และสุรางค์ จันท์เอม, จิตวิทยาวัยรุ่น, หน้า 206-207.

อย่างไรก็ตามการที่เด็กตกอยู่ที่อิทธิพลของสื่อมวลชนไก่นั้นต้องผ่านอิทธิพลของสิ่งอื่นก่อน เช่น เพื่อน ครอบครัว โรงเรียน เป็นต้น¹ โดยบิดามารคาก็ควรจะมีเวลาเอาใจใส่ ชี้แจง แนะนำว่าอะไรไม่ควร เด็กก็จะได้ไม่ไปทดลองเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูก็ควรจะใช้วิธีการสอนที่ทำให้ให้นักเรียนรู้จัก คิด เป็น มีวิจารณ์ญาณ มีเหตุมีผล ไม่ใช้วิธีการสอนแบบเก่าที่ทำให้นักเรียนมีนิสัย เชื่อง่ายและโอนอ่อนไปตามแรงยั่วยุภายนอก ซึ่ง ไพญูย์ จันทยศ ไก่กล่าวไว้ว่า การที่บังคับให้เด็กเรียนไปตามตำราซึ่งทำให้เด็กได้รับความคิดความรู้อาจของคนแต่งแบบเรียนเพียงคนเดียว นั่นคือการสร้างนิสัย เชื่อง่ายและนิสัยชอบเอาอย่างให้แก่เด็ก แต่ถาการเรียนการสอนนั้นเป็นการสอนที่ฝึกให้เด็กเป็นคนมีเหตุมีผล มีความคิด มีปัญญา มีความขยัน อดทน มีความซื่อสัตย์ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้วปัญหาเรื่องเด็กจะเอาอย่างภาพยนตร์ หรือหลงเชื่อคำโฆษณา ก็จะไม่ต้องเป็นห่วง เพราะเมื่อเขาพบเห็นอะไรเขาจะพินิจพิจารณาด้วยเหตุด้วยผลและรู้ว่าอะไรควรไม่ควรเอง² แต่ทั้งนี้สื่อมวลชนเองก็ต้องมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคมโดยการไม่เสนอภาพหรือข่าวสารในทางขี้ขลาดมารมณ สละเนื้อที่ลงข่าวที่สร้างสรรค์ เสนอภาพที่ส่งเสริมจริยธรรม ค่านิยมที่ดี และเสนอข่าวต่าง ๆ หรือขอคิดบทความก็เสนอด้วยความเป็นกลาง ไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ทางการค้าจนเกินไป อีกทั้งควรตระหนักว่าหน้าที่ของสื่อมวลชนในปัจจุบันนี้มีความรับผิดชอบเป็นอย่างมากเพราะสภาพแวดล้อมในปัจจุบันนี้ว่าสื่อมวลชนมีความใกล้ชิดกับตัว เด็กมากที่สุดที่เข้าผสมกลมกลืนจนเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว จนมีผู้กล่าวว่าสื่อมวลชนเป็นพ่อแม่คนที่สามของเด็ก³ รองจากบิดามารดาและครู ดังนั้นสื่อมวลชนจึงควรได้ทำภารกิจของตนให้สมกับที่ได้รับยกย่องว่าเป็นสถาบันหนึ่งของสังคม เป็นฐานันดรที่ 4 ซึ่งก็เป็นที่น่ายินดีที่ปัจจุบันสื่อมวลชนต่างก็มีการ

¹ไชยยศ เหมะรัชตะ, ปัญหาสังคมที่มีผลต่อความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของชาวกรุงเทพมหานคร, หน้า 63.

²ไพญูย์ จันทยศ, "ความหวังโยที่นาเป็นห่วงของท่าน รมต.กระทรวงศึกษา," สยามรัฐ (20 กุมภาพันธ์ 2524): 21.

³ประทีป สยามชัย, สารัตถทางสังคมวิทยาการศึกษา, หน้า 132.

คืนตัวและตระหนักในภาระและพยายามไขว่คว้าของคนที่มีส่วนร่วมประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะประสานสัมพันธ์จรจรโลงสังคมต่อไป

1. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาในการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร

1.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา (กองวิทยาลัยอาชีวศึกษาและกองวิทยาลัยเทคนิค) และโรงเรียนอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับปัญหาในการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่นักเรียน ผลปรากฏว่า ครูที่สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนโดยครูที่สอนในโรงเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สาเหตุที่ทำให้ครูที่สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษามีปัญหามากกว่าโรงเรียนอาชีวศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งการดำเนินงานของโรงเรียนส่วนใหญ่นอกจากจะให้การศึกษาก่อนเข้าเรียน ยังมีวัตถุประสงค์ด้านธุรกิจ การค้า ดังนั้นโรงเรียนเอกชนแต่ละแห่งจึงพยายามจัดสถานที่ตลอดจนบริเวณโรงเรียนให้น่าอยู่ สะอาดเรียบร้อย มั่นคง น่าเชื่อถือดี เพื่อเป็นการจูงใจผู้เข้าเรียนในโรงเรียนนั้น ๆ หนึ่งเป็นที่ทราบโดยทั่วไปแล้วว่าโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่มีการเรียกเก็บเงินเกินจากผูกครองนักเรียนและบรรดาผู้ปกครองของนักเรียนก็พอใจและยินดีที่จะจ่ายเงินให้แก่สถานศึกษานั้น ๆ¹ เพื่อให้บุตรหลานของตนได้มีโอกาสเข้าศึกษาในโรงเรียนดี ๆ ที่มีอุปกรณ์ ตลอดจนอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีเป็นที่พอใจ

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, "การศึกษาเอกชน นโยบายที่ต้องพบพวณ" ใน โครงการติดตามผลการช่วยเหลืออุดหนุนโรงเรียนราษฎร์, ม.ป.ป., หน้า 135-136.

แล้วจึงน่าจะเป็นสาเหตุให้ครูที่สอนในโรงเรียนเอกชนไม่ใคร่มีปัญหานักเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน สำหรับโรงเรียนอาชีวศึกษาของรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร แม้จะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่เป็นส่วนใหญ่ แต่การดำเนินการของโรงเรียนต้องอาศัยเงินงบประมาณจากรัฐบาลมาสนับสนุน ซึ่งก็มีจำนวนจำกัด การจัดสภาพบรรยากาศและสภาพแวดล้อมจึงอาจจะทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเอกชนแม้จะมีเหตุผลหนึ่งซึ่งกระทำเพื่อกำหนดหรืออาจจะดำเนินกิจการโดยการเก็บเงินกินเปล่าในอัตราสูง แต่กิจการก็จะดำเนินไปไม่ได้หากคุณภาพไม่ดีเสียก่อน ดังนั้นเราจะพบว่าทุกวันนี้มีโรงเรียนเอกชนเป็นจำนวนมากที่มีชื่อเสียงและผูกครองต่างถิ่นหวังที่จะให้บุตรหลานของตนได้มีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนเหล่านั้น

1.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามวุฒิทางการศึกษาของครูผู้สอน พบว่า ครูที่มีวุฒิทางวิชาครูและไม่มีวุฒิทางวิชาครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในปัญหาด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยครูที่ไม่มีวุฒิทางวิชาครูมีค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรสูงกว่าครูที่มีวุฒิทางวิชาครู ซึ่งเมื่อดูตามหลักการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีหลักว่า อาจารย์ผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษาในการจัดกิจกรรมควรมีคุณสมบัติดังนี้¹

1. มีความเข้าใจและสามารถปรับตัวให้เข้ากับนักเรียนได้
2. รู้วิธีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ถูกต้อง
3. ยินดีเสียสละเวลาร่วมทำงานกับนักเรียน
4. มีหลักการสร้างความสามัคคีระหว่างนักเรียนในสถาบันเดียวกัน

และต่างสถาบัน

¹รัชชภากรณ์ เสนาสักขณ์, "การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของวิทยาลัยอาชีวศึกษาของรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร," หน้า 39.

5. สามารถใช้กิจกรรมเบนความสนใจและชักจูงให้นักเรียนมีพฤติกรรมกรรมากรวมกลุ่มไปในแนวทางที่ดี

จะเห็นได้ว่า เมื่อพิจารณาคุณสมบัติดังกล่าว ครูที่มีวุฒิทางวิชาครูน่าจะมีข้อได้เปรียบกว่าครูที่ไม่มีวุฒิทางวิชาครูในบางด้าน อาทิเช่น ครูที่มีวุฒิทางวิชาครูสามารถใช้วิชาความรู้ไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนได้ เช่น วิชาทางจิตวิทยา¹ อาทิเช่น วิชาที่ว่าด้วยพัฒนาการวัยรุ่นและวิชาที่ว่าด้วยมนุษยสัมพันธ์ต่าง ๆ² ซึ่งวิชาดังกล่าวจะช่วยให้ครูได้เรียนรู้ว่านักเรียนในวัยนั้น ๆ มีอะไรบางอย่างที่กำลังอยู่ในความสนใจของเขา นอกจากนี้ความรู้จากวิชาเหล่านี้ยังเป็นประโยชน์ในการช่วยให้ครูสามารถควบคุมดูแลนักเรียนได้อย่างเรียบร้อย และความรู้ในเรื่องจิตวิทยาสามารถทำให้ครูจัดกิจกรรมได้ตรงกับความสามารถและความสนใจของนักเรียน ซึ่งเมื่อจัดกิจกรรมได้ถูกกับความสนใจของนักเรียน นักเรียนก็จะยินดีและเต็มใจให้ความร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรม การควบคุมดูแลก็เป็นไปโดยเรียบร้อย

1.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่สอนประเภทวิชาต่างกัน เกี่ยวกับปัญหาในการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผลปรากฏว่า ครูที่สอนประเภทวิชาต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และปัญหาที่ครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันคือ ปัญหาในการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนและปัญหาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และเมื่อใดทำการทดสอบด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé's Test) พบว่า ครูที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันคือ ครูที่สอนวิชาสามัญและครูที่สอนประเภทวิชาพาณิชยกรรม

¹ทบวงมหาวิทยาลัย, หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (เอกสารอัครสำเนา), 2524, หน้า 19.

²ทบวงมหาวิทยาลัย, หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าวิทยาเขตพระนครเหนือ (เอกสารอัครสำเนา), 2527, หน้า 12.

ปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ครูที่สอนวิชาสามัญมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่สอนประเภทวิชาพาณิชยกรรม ทั้งนี้อาจเนื่องจากเนื้อหาวิชาหลายวิชาในวิชาสามัญต่าง ๆ ที่ไต่ถ่วงถึงจริยธรรมของบุคคล เช่น ในวิชาภาษาไทย หรือวิชาสังคมศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ในจุดประสงค์รายวิชาก็ได้มีการเน้นคุณลักษณะที่จะก่อให้เกิดแก่ตัวผู้เรียนแตกต่างกัน เช่น วิชาภาษาไทย สังคมศึกษา พลศึกษา หรือแม้แต่ในประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมก็ยังได้มีการกล่าวไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้อย่างชัดเจนในรูปบรรยายบรรณของวิชาชีพ¹ ซึ่งเมื่อพิจารณาในวัตถุประสงค์การเรียนหมวดวิชาชีพประเภทวิชาพาณิชยกรรมซึ่งได้กล่าวไว้อย่างกว้าง ๆ เท่านั้น² เมื่อเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์รายวิชามิได้เน้นหรือระบุเกี่ยวกับลักษณะทางจริยธรรมนัก การเรียนการสอนจึงเน้นแต่เนื้อหาความรู้และทักษะตามตำราเท่านั้น นอกจากนี้ประเภทวิชาพาณิชยกรรมโดยมากมักจะเป็นวิชาซึ่งมีการเรียนการสอนในห้องเรียน มีการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และตำราเรียนมากกว่าที่จะจัดกิจกรรมหรือมีการเรียนการสอนนอกห้องเรียน ครูประเภทวิชาพาณิชยกรรมจึงมิได้มีปัญหาในเรื่องสภาพแวดล้อมนัก ในขณะที่เนื้อหาและวัตถุประสงค์รายวิชาของวิชาสามัญมีกล่าวถึงและละเอียดกว่า จึงทำให้ครูอาจารย์ที่สอนวิชาสามัญมีความตระหนักและคำนึงถึงเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่ควรจะต้องสอดคล้องตามเนื้อหาวิชา และมีความคิดเห็นว่าสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนน่าจะจัดได้ดีและเหมาะสมกว่าที่เป็นอยู่

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ครูที่สอนประเภทวิชาพาณิชยกรรมมีค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรสูงกว่าครูที่สอน

¹กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พ.ศ. 2524 ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม เล่ม 1 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ฯ ข้างพระนคร, 2524), หน้า 237.

²กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2524 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ฯ ข้างพระนคร, 2524), หน้า 111.

วิชาสามัญ อาจเนื่องด้วยในประเภทวิชาพาณิชยกรรมมิได้มีเนื้อหาและจุดประสงค์รายวิชาที่มีการเน้นคุณลักษณะทางจริยธรรมและเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร แต่ครูที่สอนวิชาสามัญมีเนื้อหาวิชามากมายหลายวิชาที่อาจจะจัดกิจกรรมอื่น ๆ ประกอบการเรียนการสอนที่จะสามารถเสริมสร้างคุณลักษณะทางจริยธรรมได้มากกว่า อาทิเช่น วิชาภาษาไทย สังคมศึกษาหรือพลศึกษา ซึ่งจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนถึงการสร้างคุณลักษณะทางจริยธรรมให้เกิดแก่นักเรียน โอกาสที่จะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในวิชาสามัญจึงกระทำได้น้อยกว่าดังที่กล่าวมาแล้ว อีกประการหนึ่งจากการตอบแบบสอบถามมีครูอาจารย์หลายท่านได้เสนอแนะว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรจะทำให้การสนับสนุนด้านบุคลากร โดยให้ครูอาจารย์ได้รับการอบรมศึกษาความรู้ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพราะครูอาจารย์ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้วยเหตุนี้จึงอาจจะทำให้ครูอาจารย์ไม่สามารถประยุกต์หรือดัดแปลงกิจกรรมต่าง ๆ ให้เข้ากับการสอนในประเภทวิชาพาณิชยกรรมได้

1.4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน เกี่ยวกับปัญหาในการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ปัญหาที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันคือปัญหาในด้านอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนนักเรียน และปัญหาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และเมื่อใดทำการทดสอบด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé's Test) พบว่าครูที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันคือครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 20 ปีขึ้นไป

เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่า ประสบการณ์ในการทำงานมีความสัมพันธ์กับวัยของบุคคล เพราะครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมานานโดยเฉพาะในการสอน 20 ปีขึ้นไปนั้นจะเป็นผู้ที่สูงวัย ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี โดยปกติจะเป็นครูที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว ซึ่งความแตกต่างระหว่างประสบการณ์และวัยของบุคคลนี้มีผลทำให้บุคคลมีความแตกต่างกันหลายประการคือ¹

¹ Mussen, P.H., Conger, J.J. & Kagen, J., Child Development and Personality, 3rd ed. (New York: Harper & Row Publishers, 1969).

1. มีผลต่อวิถีทางปัญญา ในกรณีเปรียบเทียบกันระหว่างเด็ก กับผู้ใหญ่ เด็กจะมีความสามารถในการคิดใช้เหตุผลทางนามธรรม (Abstract Thinking) ค่อยกว่าผู้ใหญ่

2. วัยที่ต่างกันทำให้บุคคลมีประสบการณ์การเรียนรู้ทางสังคม แตกต่างกัน กล่าวคือผู้ที่สูงวัยกว่าย่อมได้พบเห็น ได้ยิน ได้อ่านสิ่งต่าง ๆ มากกว่าผู้ที่ อ่อนวัยกว่า

ดังนั้นค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี เกี่ยวกับปัญหาในด้านอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนักเรียนสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 20 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เพราะครูที่ทำการสอนในระยะเวลาอันสั้นยังขาดประสบการณ์ในการทำงานซึ่งต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจในบทเรียน เตรียมตัวทางวิชาการ ต้องพยายามรู้จักนักเรียนทั้งในด้านพฤติกรรมรวมทั้งปัญหาค้นต่าง ๆ ของนักเรียน นอกจากนี้ยังต้องพยายามปรับตัวเข้าสู่สภาพความเป็นครู ซึ่งส่วนใหญ่ครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี จะเป็นผู้เพิ่งพ้นสภาพจากความเป็นนักเรียนนักศึกษา มา อนึ่งครูที่ทำการสอนใหม่ ๆ มักจะเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นเอาจริงเอาจังและยังมีอุดมคติในการทำงานสูง เมื่อเห็นนักเรียนประพฤติตนไม่เหมาะสม ทำตนตามเพื่อนในทางผิดๆ ไม่ว่าจะเป็นการฟุ่มเฟือย การแต่งกาย การพูดจา การขาดระเบียบวินัย ตลอดจนความซื่อสัตย์สุจริต จึงปรารถนาอยากจะทำอะไรและซัดปัญหาออกไป ซึ่งปัญหาคงกล่าวนั้นยังต้องอาศัยเวลาและความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย และนักเรียนที่ครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี ใ้ค่าความรู้จักจริง ๆ มีเพียงรุ่นเดียวเท่านั้น ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ที่ประสบและวิธีแก้ปัญหาคง ๆ ยังไม่เห็นผลเด่นชัดนัก ต่างจากครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 20 ปีขึ้นไปที่ได้คลุกคลีอยู่กับนักเรียนมาเป็นสิบ ๆ รุ่น ถึงแม้ว่าวัยของครูจะเปลี่ยนไปแต่ นักเรียนที่ครูสอนก็ยังเป็นนักเรียนที่อยู่ในวัยเดิม มีลักษณะนิสัย พฤติกรรม การแสดงออก และสร้างปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ครูที่มีประสบการณ์สูงย่อมเคยสัมผัสกับปัญหาและได้แก้ไขปัญหามาก และด้วยวิธีการต่าง ๆ จึงน่าจะเป็นผู้ที่รู้จักป้องกันและแก้ไข ตลอดจนรู้วิธีที่จะปฏิบัติตลอดจนปรับตัวกับนักเรียนได้ดีกว่า

ในกรณีเดียวกันในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรซึ่งจะต้องใช้อาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ผู้ควบคุมดูแลนักเรียน ซึ่งครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 20 ปีขึ้นไป ย่อมจะมีประสบการณ์ในการเรียนการสอนตลอดจนการจัดกิจกรรมมามาก รู้จักลักษณะของ

นักเรียน เข้าใจปัญหาและรู้จักวิธีการจัดกิจกรรมและรูแนวทางในการป้องกันปัญหาคานต่าง ๆ ได้ดีกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี ซึ่งยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้นครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี จึงมีค่าเฉลี่ยค่าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 20 ปีขึ้นไป

2. จากการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาของครูอาจารย์เกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร ได้พบว่าครูได้เสนอแนะในการแก้ปัญหาคานต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ปัญหาคานการเรียนการสอน พบข้อเสนอแนะว่าการเรียนการสอนในปัจจุบันไม่ควรเน้นทางวิชาการและความสามารถทางสติปัญญาเพียงอย่างเดียว ควรมีการสอนควบคู่ไปกับจริยธรรมโดยการสอดแทรกในการสอนวิชาต่าง ๆ ข้อเสนอแนะนี้ครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาทุกประเภททุกระดับควรจะเห็นความสำคัญในการที่จะพยายามเน้นและสอดแทรกในทุกครั้งที่มีโอกาสสำหรับการศึกษาในระดับนี้ครูอาจจะฝึกความรับผิดชอบโดยการฝึกงานในโรงเรียน อาจจะอยู่ในรูปให้ชายของในสหกรณ์หรือการรับงานของเอกชนมาทำ ครูจะสามารถปลูกฝังความมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อความอดทน การประหยัด ฯลฯ ได้อีกด้วย ไม่ว่าวิชาใดก็ตามถ้าครูอาจารย์มีเทคนิคและวิธีการที่ดีจะสามารถปลูกฝังและสอดแทรกได้ทั้งสิ้น ข้อเสนอแนะต่อมาคือ เนื้อหาที่สอนควรทันสมัย มีวิธีการและอุปกรณ์ที่เร้าความสนใจ ข้อเสนอแนะนี้มีผลเนื่องมาจากความคิดที่ว่าจริยธรรมคือเรื่องของศาสนา เป็นเรื่องน่าเบื่อ มีเนื้อหาชวนง่วงนอน ปัญหานี้อาจแก้ไขโดยให้มีการอบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมซึ่งตรงตามที่ครูเสนอแนะในข้อต่อมา เพราะเมื่อครูเข้าใจในหลักธรรมทางศาสนาแล้วจะสามารถนำหลักจริยธรรมมาประยุกต์เข้ากับยุคสมัยและใช้วิธีการที่เร้าความสนใจได้ ข้อเสนอแนะต่อมาคือ ควรจัดช่วงเวลาให้มีการอบรมจริยธรรมทุกวันหรือทุกสัปดาห์ ข้อนี้กระทรวงศึกษาธิการควรมีนโยบายให้สถาบันการศึกษาทุกระดับยึดถือปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันอาชีวศึกษาซึ่งมีการเรียนทั้งภาคเช้าและภาคบ่าย ทำให้การอบรมจริยธรรมอาจบกพร่องไปบ้าง ข้อเสนอแนะต่อมาคือ ควรจะได้มีการปลูกฝังจริยธรรมตั้งแต่ระดับประถมหรือเยาว์วัย เพราะการที่จะฝึกอบรมบ่มนิสัยนี้ถ้าทำได้กระทันตั้งแต่อายุน้อย ลักษณะที่ไม่ดี

ต่าง ๆ จะคิด เป็นนิสัยและฝังแน่นมากกว่ามาฝึกกันตอนโต นอกจากนี้ครูยังได้เสนอแนะว่าควรจะให้จริยศึกษาเป็นวิชาบังคับในหลักสูตร ซึ่งเมื่อพิจารณาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายแล้วจะพบว่ามีการเรียนจริยศึกษาในชั้น ม.4 วิชา ส.402 เพียงวิชาเดียวเท่านั้น แม้ในภาคเรียนที่ 2 ของ ม.6 จะมีการเรียนวิชา ส.606 (ประวัติศาสตร์ ศาสนาเปรียบเทียบ) ซึ่งวิชานี้เป็นการให้นักเรียนได้เรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์เพื่อรู้ไว้เปรียบเทียบกับศาสนาอื่น ๆ เท่านั้น ไม่มีการปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดในตัวผู้เรียนเลย¹ ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงน่าจะตระหนักเล็งเห็นความสำคัญและควรพิจารณาเพื่อดำเนินการต่อไป

2.2 ปัญหาด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน พบข้อเสนอแนะว่าการจัดสภาพชั้นเรียนควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ไม่อึดอัดคับแคบ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการที่มีนักเรียนมากเกินไปทำให้ครูรู้จักนักเรียนไม่ทั่วถึง ครูและนักเรียนขาดความผูกพันกัน สาเหตุประการหนึ่งคือทางโรงเรียนอาจเล็งเห็นผลประโยชน์ทางการค้ามากเกินไป กระทรวงศึกษาธิการจึงควรมีการสำรวจความเหมาะสมของจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ ข้อเสนอแนะต่อมาคือควรมีการสร้างบรรยากาศให้นักเรียนของตนเอง ซึ่งทางโรงเรียนสามารถทำได้โดยการสร้างความเคยใจในทางใดทางหนึ่ง เช่นทางค่านักกีฬา คนตรี หรืองานฝีมือเมื่อนักเรียนมีความภาคภูมิใจในสถาบันแล้ว เขาก็จะไม่สร้างความเสื่อมเสียแก่สถาบันของเขา ประการต่อมาครูได้เสนอว่าควรสร้างสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ร่มรื่นน่าอยู่ มีต้นไม้ สวนหย่อม ตลอดจนสนามกีฬาให้นักเรียนออกกำลังกาย ข้อนี้ ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าโรงเรียนอาชีวศึกษาสามารถจะทำได้ เพราะในการจัดตั้งโรงเรียนจะต้องมีอาณาบริเวณ มีสนาม ฯลฯ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด แต่ทางโรงเรียนจะต้องสร้างบรรยากาศ เช่น ปลูกต้นไม้ มีสนามหญ้า มีมุมพักผ่อนให้ร่มรื่นน่าอยู่ เพราะเมื่อสภาพโรงเรียนน่าอยู่แล้ว ก็จะทำให้นักเรียนรักที่จะอยู่ในโรงเรียน ไม่อยากออกไปหาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่อื่น อีกทั้งนักเรียนวัยนี้เป็นวัยที่มีพลังมาก สนามกีฬา

¹ ชาญ แสวงศักดิ์, เอกสารการอบรมวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 7 เรื่องการประเมินผลหลักสูตรตามคุณลักษณะ (กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2526), หน้า 232.

จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้เขานำพลังของเขาไปใช้ในทางที่ถูก โดยทางโรงเรียนควรสนับสนุนเรื่องอุปกรณ์ในการเล่นกีฬาด้วย หนึ่งโรงเรียนต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานครนี้ว่ามีโอกาสดีเพราะปัจจุบันมีศูนย์เยาวชนหลายแห่งที่เปิดขึ้นเพื่อให้เยาวชนได้ไปใช้บริการ โดยที่ศูนย์เยาวชนนั้นต่างก็มีอุปกรณ์และเจ้าหน้าที่คอยให้บริการอยู่ ขอเสนอแนะต่อมาคือควรมีการเขียนคำขวัญ ข้อคติเตือนใจ ยกย่องสรรเสริญนักเรียนหรือบุคคลตัวอย่างผู้ทำคุณงามความดี ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้ไปแจกแบบสอบถามด้วยตนเองนั้น พบว่ามีหลายโรงเรียนที่มีการเขียนคำขวัญติดอยู่ตามอาคารเรียนหรือตามต้นไม้อยู่บ้างแล้ว แต่หากการเขียนนั้นขาดการย้ำหรือการปฏิบัติย่อมจะไร้ความหมายเพราะมีพบบ่อย ๆ ที่ปณิธานหรือปรัชญาของโรงเรียนเขียนไว้อย่างเด่นชัด แต่เมื่อถามนักเรียนเกี่ยวกับปณิธานที่ติดไว้ก็มิอาจตอบได้ จึงควรมีการเน้นให้นักเรียนร่วมกันประพฤติปฏิบัติตามปณิธานอย่างพร้อมเพรียงกัน ขอเสนอแนะอีกประการหนึ่งคือ กฎระเบียบต่าง ๆ ตลอดจนการลงโทษนักเรียนควรวางไว้อย่างตายตัว ข้อนี้ฝ่ายปกครองและฝ่ายแนะแนวควรร่วมมือกันวางกฎระเบียบเมื่อรักรุมนดีแล้วอาจจะพิมพ์แจกนักเรียนและครูอาจารย์ในโรงเรียนเพื่อไว้รับทราบ ให้ประพฤติปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ปัญหาการทำโทษของครูที่ดูเหมือนว่าขาดความยุติธรรมก็จะบรรเทาเบาบางลงไปได้

2.3 ปัญหาความประพฤติปฏิบัติของครู ขอเสนอแนะประการแรกที่พบคือครูควรเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความประพฤติ ตามความเห็นของผู้วิจัยขอเสนอแนะในข้อนี้อาจมีสาเหตุเนื่องจากครูอาจารย์ในโรงเรียนอาชีวศึกษาหลายแห่งขาดครูในบางสาขาวิชา ผู้ที่ทำการสอนเป็นผู้ที่จบ ปวช. หรือ ปวส. ในประเภทวิชานั้น ๆ มาซึ่งมีอายุใกล้เคียงกับผู้เรียน การประพฤติปฏิบัติจึงยังมีอาจเป็นแบบอย่างที่ดีได้เท่าที่ควร ปัญหานี้อาจกระทำได้โดยผู้บริหารหรือคณะกรรมการโรงเรียนควรจะได้มีการประชุมชี้แจงหรือบอกกล่าวแก่ผู้จะทำการสอนในโรงเรียนเสียก่อนว่าเมื่อเข้ารับหน้าที่ครูแล้วควรจะมีปฏิบัติตนอย่างไรและถ้ามีการประพฤติตนไม่เหมาะสมทางโรงเรียนก็ไม่ควรจะให้ทำการสอนต่อไป ขอเสนอแนะข้อต่อไปคือครูควรให้ความรัก ความเข้าใจแก่เด็กแต่ละคนตลอดจนช่วยเหลือเด็กแก้ปัญหาต่าง ๆ ข้อนี้ครูอาจารย์ทุกคนสามารถทำได้เพราะนักเรียนวัยนี้ไม่ค่อยใกล้ชิดสนิทสนมกับพ่อแม่มากนัก มักจะใกล้ชิดกับเพื่อนมากกว่า ซึ่งโอกาสจะอยู่ในสายตาของครูจึงมีมากกว่าพ่อแม่ บางเรื่องนักเรียนอาจไวใจครูมากกว่าที่จะบอกพ่อแม่ ครูแต่ละท่านจึงควรให้ความสนใจนักเรียนและแสดงความเอาใจใส่ต่อเขา เมื่อเขาเกิดความอบอุ่นเขาจะ

เชื่อฟังและไม่ไปหาทางออกที่ผิด ๆ หรือไปรับคำแนะนำจากเพื่อนซึ่งอาจรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อาจแนะนำกันไปในทางผิด ๆ ก็ได้ ข้อเสนอแนะต่อมาคือครูแนะแนวควรมีบทบาทมากกว่าที่นั่งอยู่ ผู้วิจัยเห็นว่าครูแนะแนวไม่ควรทำหน้าที่เฉพาะการแนะนำในการเลือกโปรแกรมการเรียนหรือเลือกอาชีพเท่านั้น ควรจะมีบทบาทในการช่วยแก้ปัญหาส่วนตัวหรือแก้ปัญหาความประพฤติของนักเรียนด้วย แต่ครูแนะแนวเพียงคนเดียวอาจจําแนกนักเรียนเป็นร้อยเป็นพันก็อาจจะดูแลให้คำแนะนำได้ทั่วถึง ดังนั้นครูทุกคนจึงร่วมมือกันช่วยดูแลด้วยกันด้วย ข้อเสนอแนะประการต่อมาคือ ผู้ที่จะมาเป็นครูควรจะต้องจบการศึกษาทางครูโดยตรงหรือควรจะมีการรับสมัครผู้ที่มีใจรัก พร้อมทั้งจะเสียสละจริง ๆ เพราะวิชาชีพครูเป็นอาชีพที่ของอาศัยความอดทนและความเสียสละอย่างยิ่ง ข้อเสนอแนะข้อนี้ในทางปฏิบัติอาจเป็นไปได้ยากเพราะปัจจุบันขาดครูในบางประเภทวิชาอย่างมาก เพราะการประกอบอาชีพอื่นมีค่าตอบแทนที่ค่อนข้างสูงกว่า อีกทั้งในปัจจุบันประเทศไทยมีความต้องการแรงงานประเภทช่างฝีมือระดับกลางค่อนข้างสูง ดังนั้นการรับครูเข้ามาในสถาบันต่าง ๆ จึงมีอาจจะอยู่ในวิสัยที่จะเลือกเฟ้นได้ แต่อย่างไรก็ตามเป็นที่น่ายินดีที่ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการก็ได้มีความเห็นสอดคล้องกับข้อเสนอแนะนี้ โดยผู้ที่จบการศึกษาด้านวิชาชีพที่มีความตั้งใจจะประกอบอาชีพครู จะต้องผ่านการศึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนการสอนเสียก่อน จึงจะเข้าสอบบรรจุเพื่อรับราชการครูได้ ข้อเสนอแนะอีกประการหนึ่งคือ ควรจะได้มีการสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันแก้ไขปัญหาระหว่างครู ซึ่งอยู่ในโรงเรียนในถิ่นเดียวกันนั้นว่าเป็นข้อเสนอแนะที่ควรจะมีการกระทำเป็นอย่างยิ่ง ที่ผ่านมามีปัญหาที่พบเสมอคือโรงเรียนอาชีวศึกษาในถิ่นเดียวกันบางแห่งนักเรียนมีปัญหาบาดหมางกัน การร่วมกันปรึกษาหารือร่วมกันแก้ปัญหาดังกล่าว เป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งซึ่งทำให้โรงเรียนซึ่งเคยมีปัญหารรเทาเบาบางลงไปได้

2.4 ปัญหาค่านิยมอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนนักเรียน ข้อเสนอแนะประการแรกที่พบคือครูควรจะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่มเพื่อน ๆ ของนักเรียนและอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนชักจูงกันไปในทางที่ดีงาม สำหรับข้อเสนอแนะในข้อนี้ครูอาจารย์ควรทราบว่าเด็กในวัยนี้เพื่อนคือผู้มีอิทธิพลต่อเขามาก ผู้ที่เป็นครูควรจะต้องพยายามหาทางให้นักเรียนมีความรักใคร่กลมเกลียว และให้นักเรียนที่เป็นแบบอย่างที่ดีชักจูงเพื่อนให้ไปในทางที่ถูกที่ควรไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ความประพฤติ ตลอดจนค่านิยมต่าง ๆ ข้อเสนอแนะประการต่อมาคือครูควรสนับสนุนให้นักเรียนมีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อ

สังคม ขอเสนอแนะข้อนี้ เป็นข้อเสนอแนะที่ดีมาก เพราะนอกจากจะเป็นการให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สร้างความสามัคคีแล้ว ยังฝึกให้นักเรียนมีใจโอบอ้อมอารี รู้จักที่จะหยิบยื่นให้ผู้อื่นที่อยู่ในฐานะที่ต่ำกว่า หรือทำคนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมซึ่งฝึกความรับผิดชอบต่อสังคม ในฐานะที่ตนเป็นสมาชิกคนหนึ่ง ของสังคมด้วย ข้อเสนอแนะต่อมา คือควรจะมีการคละกันระหว่างนักเรียนที่มีความประพฤติดีและไม่ดีให้อยู่ห้องเดียวกัน สำหรับข้อเสนอแนะข้อนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการคละนักเรียนไม่ว่าจะเป็นการคละในด้านความสามารถทางสติปัญญาหรือความประพฤติ เป็นการดีกว่าแยกนักเรียนเป็นพวกใดพวกหนึ่งล้วน ๆ เพราะประการแรกนอกจากเพื่อนนักเรียนด้วยกันจะมีโอกาสช่วยเหลือตักเตือนกันแล้ว ประการที่สองจะสร้างความแตกแยกให้กับนักเรียน และประการสุดท้าย การแบ่งนักเรียนจะทำให้เกิดปมค้อยแก่นักเรียนที่ต่ำกว่าอีกฝ่ายหนึ่งอีกด้วย เมื่อพิจารณาแล้ว การคละนักเรียนให้อยู่ในห้องเดียวกันจะเหมาะสมกว่า ข้อเสนอแนะประการสุดท้ายคือควรทำลายนกลุ่มเพื่อนนักเรียนที่มีอิทธิพลที่จะนำไปสู่การเสื่อมเสียต่าง ๆ สำหรับนักเรียนกลุ่มที่มีอิทธิพลนี้ ชั้นแรกครูควรจะให้หลักจิตวิทยาพยายามแก้ไขเสียก่อน ถ้าเห็นว่ายังไม่ผลก็ควรจะขอความร่วมมือจากผู้บริหารตลอดจนครูอาจารย์อื่น ๆ ด้วย เพราะถ้าผู้บริหารคำนึงแต่ผลประโยชน์ทางการค้าของนักเรียนกลุ่มที่มีอิทธิพลนี้ก็จะสร้างความเคืองครอนให้ครูและนักเรียนที่ตั้งใจเรียนเสมอ อีกทั้งจะพลอยทำให้นักเรียนที่มีความประพฤติดี เห็นคี่เห็นงามประพฤติตามอย่างอีกด้วย

2.5 ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ข้อเสนอแนะประการแรก คือผู้บริหารควรวិเคราะห์สนับสนุนทั้งค่านงบประมาณ บุคลากร เวลา ข้อเสนอแนะข้อนี้เห็นว่า เป็นปัญหาที่พบอยู่เสมอแม้ในการดำเนินงานอื่น ๆ แต่ปัญหานี้อยู่ในวิสัยที่จะแก้ไขได้ถ้าผู้บริหารของโรงเรียนต่าง ๆ ได้เห็นความสำคัญของการเสริมสร้างจริยธรรม มีการจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งให้ในแต่ละปี มีการให้ครู อาจารย์ ไปศึกษาอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตลอดจนเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถร่วมจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร และแบ่งเวลาให้ตามความเหมาะสมของกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้ผู้บริหารก็ไม่ควรมอบหมายงาน ความรับผิดชอบให้แก่ครู อาจารย์ จนมากเกินไปจนไม่สามารถจะมีการเตรียมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ข้อเสนอแนะต่อมาคือควรจัดกิจกรรมที่ตรงกับความสนใจและวัยของนักเรียน ทั้งนี้พยายามให้นักเรียนดูแลรับผิดชอบกันเองภายใต้การควบคุมของครู

ขอเสนอแนะนี้ถูกตองตามหลักการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพราะกิจกรรมนอกจากจะ
 ช่วยดึงเอาความสามารถพิเศษของนักเรียนออกมาแล้ว ครูยังสามารถฝึกให้นักเรียน
 รู้จักรับผิดชอบ นักเรียนควรจะได้เลือกจัดกิจกรรมตามความสนใจของเขา เมื่อเขาได้
 ทำในสิ่งที่รักและถนัด เขาจะทำสิ่งนั้นได้ดีทั้งนี้ครูต้องช่วยกันดูแลควบคุมให้อยู่ในขอบเขต
 ประการต่อมาครูเสนอแนะว่า กิจกรรมที่จัดควรฝึกความเสียสละ เป็นประโยชน์ต่อสังคม
 เน้นความสามัคคี และทำให้รักสถาบัน สำหรับขอเสนอแนะนี้เป็นผลที่จะได้รับจากการจัด
 กิจกรรมเสริมหลักสูตร ถ้าครูสามารถจัดได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผลที่ออกมาคือนักเรียน
 จะมีความสามัคคีกัน ไม่ใช่เวลาว่างให้สูญเปล่า และมีความรักผูกพันต่อสถาบันด้วย
 ขอเสนอแนะประการต่อมาคือการจัดกิจกรรมไม่เน้นเฉพาะความสวยงามแต่ควรจัดให้เป็น
 ไปตามวัตถุประสงค์จริง ๆ ดังนั้นในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทุกครั้งครูอาจารย์ตลอด
 จนผู้บริหารจึงควรจะมาร่วมกันวางแผนวางเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ว่ากิจกรรมนั้น ๆ
 จะมุ่งให้เกิดอะไรต่อตัวนักเรียนบ้าง เมื่อทุกคนมีเป้าหมายร่วมกันจัดกิจกรรมนั้น ๆ ก็
 ให้อผลลัพท์เป็นไปตามที่คาดหวังไม่ต่างคนต่างทำซึ่งอาจทำให้ครูอาจารย์เองแตกความ
 สามัคคีอีกด้วย ขอเสนอแนะต่อมาคือควรคำนึงถึงว่ากิจกรรมที่จัดนั้นครูจะสามารถควบคุม
 ดูแลทั่วถึงหรือไม่ สำหรับประการนี้อาจจะมีปัญหามากในกรณีที่จัดกิจกรรมที่ใหญ่โตเกินไป
 หรือในการจัดกิจกรรมบางประเภทเช่น กิจกรรมกีฬาซึ่งต้องระมัดระวังการกระทบกระทั่ง
 กันมาก ดังนั้นเพื่อป้องกันปัญหาเหล่านี้จึงควรมีการประชุมปรึกษาหารือระหว่างครูและ
 นักเรียนเสียก่อนว่าจะทำอะไรบ้าง อยู่ในวิสัยที่จะรับผิดชอบได้หรือไม่ กิจกรรมนั้นจัดขึ้น
 เพื่อวัตถุประสงค์อะไร เช่นกิจกรรมกีฬา ซึ่งครูควรชี้แจงให้นักเรียนทราบก่อนว่าเรา
 แข่งกันเพื่ออะไร ขอเสนอแนะประการสุดท้ายคือควรให้มีการจัดกิจกรรมร่วมกับโรงเรียน
 อื่นบ้าง ขอเสนอแนะข้อนี้เหมาะสมอย่างยิ่งกับโรงเรียนที่อยู่ในถิ่นเดียวกัน ซึ่งผู้วิจัยก็มี
 ความเห็นดังได้เสนอไปแล้วคือ กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่ง แต่
 ทั้งนี้การจัดกิจกรรมนั้นต้องมีการประชุมปรึกษาหารือ จัดให้ครูดูแลรับผิดชอบอย่างทั่วถึง มี
 การแจ้งวัตถุประสงค์ ตลอดจนดูแลความปลอดภัยต่าง ๆ ถ้าการจัดกิจกรรมมีการเตรียม
 การอย่างรอบคอบรัดกุมดีแล้ว การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรย่อมก่อให้เกิดผลดีอย่างแน่นอน

2.6 ปัญหาสถานสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียน ขอเสนอแนะข้อแรกที่
 พบคือครูและบุคลากรควรจะได้มีการพบปะเพื่อปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ ขอเสนอแนะ

ข้อนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการเสริมสร้างจริยธรรมของโรงเรียนจะได้ผลดีก็ต่อเมื่อได้รับความร่วมมือจากทางบ้านช่วยกันสอดส่องดูแลเด็กในความปกครอง และรวมพบปะเพื่อปรึกษาหารือในเรื่องเกี่ยวกับบุตรหลานของตน และพร้อมที่จะไปร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัด เช่น การปฐมนิเทศ เป็นต้น ขอเสนอแนะต่อมาคือการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมควรเริ่มที่บ้านเป็นสำคัญ พ่อแม่จึงควรให้ความรัก ความอบอุ่นแก่ลูก แต่ก็ไม่ควรตามใจจนเกินไป จากการศึกษาวิจัยได้มีโอกาสพบและเรียนถามอาจารย์ในโรงเรียนอาชีวศึกษาหลายแห่งทราบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความรักใคร่ใคร่ครวญไม่มีความอบอุ่นแก่ลูก เพราะต้องช่วยกันทำมาหากิน ซึ่งถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีเวลาพูดคุย ทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวเสมอ ๆ จะทำให้เกิดความรัก ความไว้วางใจและมีความผูกพัน ถ้าเล่าปัญหาให้ผู้ปกครองช่วยแก้ไข ไม่ไปปรึกษาเพื่อนซึ่งอาจแนะนำผิด ๆ หรือหาทางออกในทางผิดได้ นอกจากนี้ยังทำให้รู้สึกรักบ้านไม่อยากจะออกไปเที่ยวเตร่ที่อื่นอีกด้วย ขอเสนอแนะอีกประการหนึ่งคือควรจะมีการตั้งสมาคมครู-ผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาและประสานงานกันให้ต่อเนื่องและทันต่อเหตุการณ์ ขอเสนอแนะข้อนี้ผู้วิจัยเคยเรียนถามอาจารย์ใหญ่หลายท่าน ซึ่งท่านได้ชี้แจงว่า ผู้ปกครองและบุคคลภายนอกยังมีทัศนคติว่าสมาคมครู-ผู้ปกครองจัดตั้งเพื่อประโยชน์ของทางโรงเรียน เช่น เพื่อเรียโรหรือหาเงินเข้าโรงเรียน เป็นต้น ดังนั้นเมื่อมีการพบปะประชุมผู้ปกครองโรงเรียนควรชี้แจงความมุ่งหมายของการตั้งสมาคม ประโยชน์ที่จะได้รับจากสมาคม เมื่อบิดามารดาและผู้ปกครองได้เห็นผลประโยชน์ที่ได้รับก็จะให้ความร่วมมือในที่สุด

2.7 ปัญหาความสัมพันธ์แวดล้อมในสังคมภายนอกโรงเรียน ขอเสนอแนะข้อแรกคือควรมีการควบคุมอย่างเข้มงวดกวดขัน ไม่ให้นักเรียนเข้าสถานเริงรมย์อย่างเค็ดซาด และลงโทษเจ้าของสถานเริงรมย์ที่ไม่ให้ความร่วมมืออย่างหนัก ขอเสนอแนะข้อนี้ต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย คือจากเจ้าหน้าที่ของบ้านเมือง สถานประกอบการ หรือจากสารวัตรนักเรียน หรือผู้หวังดีต่อเยาวชน ได้ช่วยกันแจ้งเจ้าหน้าที่ เมื่อเห็นเยาวชนเข้าไปมั่วสุมในสถานเริงรมย์ต่าง ๆ ซึ่งเจ้าของสถานประกอบการก็ไม่ควรเห็นแก่ประโยชน์โดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดแก่เยาวชนดังที่เจ้าของสถานเสกต์แห่งหนึ่งซึ่งหวังผลกำไรโดยไม่คำนึงถึงผลเสียโดยการใช้หญิงสาวมาเดินเปลือยกายเพื่อเป็นการดึงดูดลูกค้าจนเป็น

ชาวเกรียวกราวดังที่ไกล่ลาวไปแล้ว¹ และเจ้าหน้าที่บ้านเมืองก็ควรปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเคร่งครัดด้วย ขอเสนอแนะต่อมาคือครูและผู้อุปการะช่วยกันสอดส่องความประพฤติของนักเรียนภายนอกโรงเรียนด้วย ขอเสนอแนะนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะกรุงเทพมหานครมีสถานที่จูงใจให้นักเรียนมีโอกาสไปในทางเสื่อมเสียได้มาก ครูอาจารย์ไม่ควรถือว่าหน้าที่ของตนมีเฉพาะในบริเวณโรงเรียนเท่านั้น ควรช่วยกันสอดส่องความประพฤติของนักเรียนทุกระยะ หรือหาวิธีการที่จะสามารถทราบความประพฤติของนักเรียนได้เสมอ ผู้อุปการะก็ควรให้ความสนใจต่อความประพฤติของบุตรหลานของตนด้วย มิใช่มอบภาระให้ทางโรงเรียนรับผิดชอบเพียงฝ่ายเดียว ขอเสนอแนะอีกประการหนึ่งคือครูและผู้อุปการะควรฝึกให้นักเรียนมีวิจารณญาณ รู้จักจำแนกว่าสิ่งใดดี สิ่งใดชั่ว ไม่คล้อยตามสิ่งชั่ววุ่น สำหรับข้อนี้เป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาฝึกฝนนานพอสมควร และหลักสูตรการเรียนการสอนจะต้องเอื้ออำนวยด้วย แมว่าปัจจุบันหลักสูตรจะมุ่งหมายให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น แต่ครูอาจารย์ยังใช้วิธีการสอนแบบเก่า ๆ คือ ท่องจำและยึดตำราเรียน เช่น เดิมหรือผู้อุปการะยังบังคับควบคุมเด็กไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นเลย ครานั้นการฝึกให้นักเรียนเป็นผู้มีวิจารณญาณก็คงเป็นไปได้ยาก

2.8 ปัญหาคนสู่มวลชน ขอเสนอแนะที่พบคือ รัฐบาลควรมีการควบคุมกวาดล้างคนสู่มวลชนทุกประเภทอย่างจริงจังในการเสนอเนื้อหาที่จะเป็นพิษเป็นภัยแก่เยาวชน (รวมทั้งวีดีโอเทปด้วย) สำหรับข้อเสนอแนะข้อนี้ผู้วิจัยเห็นว่ารัฐบาลควรพิจารณาเพ่งเล็งสื่อประเภทสิ่งพิมพ์เป็นพิเศษเพราะแม้แต่การ์ตูนซึ่งปัจจุบันก็มีได้เสนอภาพและเรื่องที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนเสียแล้ว และควรจะมีการจัดการอย่างเด็ดขาดสำหรับภาพยนต์ที่มีฉากรักหรือภาพอนาจารต่าง ๆ ที่มีการหลีกเลียงเจ้าหน้าที่บ้านเมืองฉายจากโป๊อนาจารในบางรอบ เช่น รอบดึก เป็นต้น นอกจากนี้บรรดาร้านอาหารต่าง ๆ ที่มีวิธีการดึงดูดยุคโดยการฉายวีดีโอซึ่งภาพยนต์ที่ฉาวก็เห็นหนักในเรื่องเพศ มีการโฆษณาเรื่องที่จะขายอย่างโจ่งแจ้ง ขอเสนอแนะต่อมาคือสื่อมวลชนไม่ควรทำเพื่อการค้าหรือเพื่อประโยชน์ส่วนตัวมากเกินไป ควรมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีอุดมการณ์ เสนอสิ่งที่สร้างสรรค์สังคม และควรมี

¹ เกลินิวส์ (26 พฤษภาคม 2528): 20.

การสอดแทรกจริยธรรมในทุกเรื่องทำได้ ขอเสนอแนะข้อนี้ผู้เป็นสื่อมวลชนทุกประเภท ควรตระหนักถึงความสำคัญของตน โดยเฉพาะในปัจจุบันซึ่งวิทยาการและเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้า สื่อมวลชนจึงมีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนในสังคมมาก ขอเสนอแนะประการต่อมาคือ การลงข่าวหรือข้อความบางประเภทที่ขัดต่อหลักจริยธรรมควรแก้ไขปรับปรุง การเสนอเนื้อหาควรคำนึงถึงเยาวชนด้วย ขอเสนอแนะข้อนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อค่านิยมค่านับความฟุ่มเฟือยต่อผู้ชมมากที่สุด นอกจากนี้ผู้มีอำนาจในการพิจารณาให้การโฆษณาออกไปสู่สายตาผู้ชมควรพิจารณาเป็นพิเศษเกี่ยวกับโฆษณาสินค้าหลายประเภทที่มีวัยรุ่นหนุ่มสาวดูกันในสถานเริงรมย์ มีการเต้นและแต่งกายแปลก ๆ ซึ่งสร้างค่านิยมที่ไม่ดีให้แก่เด็ก ขอเสนอแนะประการสุดท้าย การจัดรายการธรรมะควรวางวิธีการและเทคนิคที่จะทำให้รายการน่าสนใจยิ่งขึ้น ขอเสนอแนะนี้ผู้วิจัยเห็นด้วยเพราะปัจจุบันก็มีพระสงฆ์หลายรูปที่ท่านมีวิธีการเทศนาที่น่าฟังและทันสมัย นอกจากนี้พิธีกรรมหรืออุสณนาธรรมกับพระสงฆ์ที่ควรที่จะหานักพูดที่มีความสามารถหรือเป็นคนรุ่นใหม่ที่ใช้คำถามและมีความคิดไกลเคียงกับวัยรุ่นในปัจจุบันได้ เป็นผู้สนทนาธรรมบ้าง เพราะจะทำให้รายการน่าสนใจและมีผู้รับฟังและรับชมขยายกว้างกว่าการเทศนาในรูปแบบเดิมซึ่งมีผู้ชมเพียงบางกลุ่มเท่านั้น

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

จากผลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แนวคิดที่จะเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมแก่เยาวชนให้บรรลุผลดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบโดยตรงในการศึกษาอบรมเยาวชนและเป็นกระทรวงที่มีหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานค่านิยมโดยตรง เช่น กรมการศาสนา กรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา กรมการฝึกหัดครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นต้น ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงควรดำเนินการดังนี้

1.1 ควรกำหนดนโยบาย มีการวางจุดมุ่งหมายในหลักสูตรให้มีการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรม และต้องมีการติดตามผลว่าได้มีการปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษา

1.2 ควรมีโครงการฝึกอบรมครูในสถานศึกษาต่าง ๆ อยู่เสมอ เกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตลอดจนความรู้ด้านเนื้อหาทาง จริยธรรมทั้งครูผู้สอนวิชาจริยศึกษาและครูที่สอนวิชาอื่น ๆ ด้วย

1.3 ให้มีการจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรออกเผยแพร่และ แจกจ่ายให้ทั่วถึง ได้แก่เอกสารเกี่ยวกับความรู้ เรื่องจริยศึกษา เทคนิควิธีสอน การจัด กิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางแก่ครูผู้สอนวิชาต่าง ๆ ในสถานศึกษา

1.4 ให้หน่วยงานในความรับผิดชอบให้การสนับสนุนการวิจัยและ การจะได้นำผลการวิจัยมา เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรม ตลอดจน ป้องกันและแก้ปัญหาเกี่ยวกับจริยธรรม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

ในสถานศึกษาต่าง ๆ ผู้บริหารนับว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด เพราะจะ เป็นผู้ที่ทำให้การเรียนการสอนและการพัฒนาจริยธรรม เป็นไปได้โดยมีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารมีดังนี้

2.1 กำหนดปรัชญาของโรงเรียนให้ชัดเจนและมีการย้าให้ครูและ นักเรียนร่วมกันปฏิบัติตามปรัชญาของโรงเรียนอย่างจริงจัง

2.2 ให้ความสนับสนุนทางค่านงบประมาณในการจัดกิจกรรมหรือ กำนอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาจริยธรรม

2.3 คำนบุคคลากรควรสนับสนุนให้ครูได้ไปศึกษาอบรม เพิ่มพูน ความรู้ทางจริยธรรม ตลอดจนเทคนิคการสอนที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้าง จริยธรรมได้อย่างน่าสนใจ

2.4 ให้โรงเรียนมีบทบาทในการสร้างสรรค์สังคม เช่น ฝึกให้ นักเรียนรู้จักบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ เป็นแบบอย่างที่ดี รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม

2.5 ส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งวิทยาการต่าง ๆ ในสังคมอย่าง เต็มที่ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยและจริยธรรมของนักเรียน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับครู

ในการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรม ครูนับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ รองจากบิดามารดา ดังนั้นผู้เป็นครูควรปฏิบัติดังนี้

3.1 ครูควรร่วมกันประพฤติปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ใน
ทุก ๆ ด้าน

3.2 ครูต้องถือว่าหน้าที่อบรมสั่งสอนปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน
นั้น เป็นหน้าที่ของครูทุกคนและควรร่วมมือกันอย่างจริงจังทุกครั้งที่มีโอกาส

3.3 ครูควรมีการติดต่อกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอไม่เฉพาะใน
การปฐมนิเทศวันสำคัญเท่านั้น เพื่อร่วมกันดูแลสอดส่องความประพฤติและขอความร่วมมือ
จากทางบ้านในการสั่งสอนบุตรหลานให้เป็นไปในแนวเดียวกับทางโรงเรียน

3.4 ครูควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอเกี่ยวกับเทคนิควิธี
การสอนแบบต่าง ๆ ที่จะสร้างความสนใจ ตลอดจนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและ
สามารถนำจริยศึกษาไปประยุกต์และสอดแทรกในการสอนวิชาต่าง ๆ ได้.

3.5 ครูในสถาบันควรมีการประชุมร่วมกันปรึกษาหารือเกี่ยวกับ
การเรียนการสอนและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนอยู่เสมอ เพื่อให้ประสานงาน
กันเป็นอย่างดี

3.6 การเรียนการสอนควรฝึกให้นักเรียนได้ใช้วิจารณญาณ
ตัดสินใจและไต่ถามมือทำงานด้วยตัวของเขาเอง ซึ่งเป็นการฝึกความรับผิดชอบ ความอดทน
 ฯลฯ

4. ข้อเสนอแนะสำหรับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง

บิดามารดาและผู้ปกครอง เป็นผู้มีหน้าที่ใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์กับ
นักเรียนมากที่สุด การปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมจะได้ผลดียิ่งขึ้นถ้าผู้ปกครองร่วมมือ
กันปฏิบัติดังนี้

4.1 เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุตรหลาน

4.2 มีเวลาที่จะใกล้ชิดให้ความรักความอบอุ่นและอบรมสั่งสอน
บุตรหลานเสมอ

4.3 ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน ช่วยสอดส่องและอบรมสั่งสอน
บุตรหลานให้เป็นไปในแนวเดียวกับทางโรงเรียน และมีการพบปะปรึกษาหารืออย่าง
สม่ำเสมอเพื่อจะได้แก้ไขปัญหาค้นหาสาเหตุที่ก่อเหตุการณ์

4.4 ควรให้บุตรหลานในความพร้อมมีโอกาสได้กระทำการต่าง ๆ

โตด้วยตัวของเขาเอง โดยสอนให้เขาตระหนักถึงหน้าที่ของแต่ละคนว่าควรทำตนอย่างไร ซึ่งจะเป็นการฝึกให้เขามีวิจรรณญาณและเป็นการสร้างวินัยขึ้นพื้นฐานอีกด้วย

5. ข้อเสนอแนะสำหรับสื่อมวลชน

ปัจจุบันสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ นับว่ามีบทบาทมากต่อความรู้สึกนึกคิด ทศนคติ ค่านิยมและจริยธรรมของเด็ก สื่อมวลชนจึงควรพิจารณาข้อเสนอแนะต่อไปนี้

5.1 สื่อมวลชนควรตระหนักถึงความสำคัญและหน้าที่อันพึงปฏิบัติของตนโดยการเสนอสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีแก่เยาวชน

5.2 สื่อมวลชนไม่ควรคำนึงถึงผลประโยชน์ทางการค้ามากเกินไป ควรมีการเสนอข้อคิด ภาพและเนื้อหาในรายการต่าง ๆ ด้วยความเป็นกลางอันจะก่อให้เกิดความสามัคคีและผดุงศีลธรรม

5.3 สื่อมวลชนทุกประเภทควรให้ความร่วมมือ ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนโดยยึดถือประโยชน์และความสงบสุขของสังคมเป็นหลัก และต้องคำนึงเสมอว่ามีเยาวชนเป็นจำนวนมากที่ได้ใช้บริการของตน

5.4 สมาคมของสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ควรมีการร่วมมือในการประชุมสัมมนา อบรมหรือวางนโยบายและมีแนวทางปฏิบัติในการควบคุมและกวดขันกันเองในสิ่งที่ตนจะเผยแพร่ออกไป โดยไม่ต้องให้เป็นภาระหน้าที่ของรัฐบาลแต่เพียงฝ่ายเดียว

5.5 ผู้ใช้บริการจากสื่อมวลชน (ผู้อ่าน ผู้ฟัง ผู้ดู) ควรจะมีบทบาทในการช่วยกันติชม ให้ข้อเสนอแนะความคิดเห็นไปยังสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ

6. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

6.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานครและในสวนภูมิภาคเกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษา เพื่อจะได้อะไรข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

6.2 ควรศึกษาความคิดเห็นของพ่อแม่ผู้ปกครองและความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาในการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรม เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำ

เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมแก่เยาวชนต่อไป

6.3 ควรศึกษาปัญหาของครูในการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรม
ในระดับอื่น ๆ เช่น ระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลาย เพื่อนำ
ผลที่ได้มาปรับปรุงการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย